LEYL SÛRESİ

Mushaf'taki sıralamaya göre kitabımızın 92., Nüzûl sıralamasına göre 9., Mufassal sûreler kısmının on ikinci grubunun dördüncü sûresi olan Leyl sûresi Mekke'de nâzil olmuştur. Âyetlerinin sayısı 21'dir.

"Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla"

Hamd yalnız ve yalnız âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selâm Allah'ın Rasûlü'ne, O'nun pâk aile halkına ve ashabına olsun. Rabbimiz bizden kabul buyur. Çünkü sen her şeyi işitensin, her şeyi bilensin.

"Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla"

1. "Kararıp ortalığı bürüdüğü zaman geceye an-olsun. 2. Açılıp aydınlattığı zaman gündüze andolsun, 3. Erkeği ve dişiyi yaratana andolsun ki: 4. Ey İnsanlar! Doğrusu sizin çalışmalarınız çeşitlidir. 5-7. Elinde bulunandan verenin, Allah'a karşı gelmekten sakınanın, en güzel söz olan Allah'ın birliğini doğrulayanın işlerini kolaylaştıracağız. 8-10. Ama, cimrilik eden, kendini Allah'tan müstağnî sayan, en güzel sözü yalanlayan kimsenin güçlüğe uğramasını kolaylaştırırız. 11. O kimse ölüp ateşe yuvarlandığı zaman, malı ona fayda vermez. 12. Bize düşen sadece doğru yolu göstermektir. 13. Şüphesiz âhiret de, dünya da Bizimdir. 14. Sizi alevler saçan ateşle uyardım; 15. Oraya, yalanlayıp yüz çevirmiş olan o en azgından başkası yaslanmaz. 17-18. Arınmak için malını veren, en çok sakınan kimse ise ondan uzak tutulur. 19-20. O, yaptığı iyiliği birinden karşılık görmek için değil, ancak yüce Rabbinin hoşnutluğunu gözeterek yapmıştır. 21. Elbette kendisi de hoşnut olacaktır."

Leyl sûresi Mekke'de nâzil olmuş bir sûredir. Sûre muhteva olarak geçen hafta tanımaya çalıştığımız Şems sûresine o kadar ben-ziyor ki sanki bu iki sûre birbirinin tefsiri mahiyetindedir. Bu durum her ikisinin de Mekke'de aynı dönemde nâzil olduklarını göstermektedir. Birinde anlatılanlar diğerinin tefsiri mahiyetindedir.

Rivâyete göre bu sûre Hz. Ebu Bekir hakkında nâzil olmuştur. Gerçi Ensâr'dan Ebu Dahdah hakkında nâzil olduğu da söylenir. Ebu Bekir efendimiz malını Allah yolunda harcayarak, kâfirlerin eline köle olarak düşmüş mü'minleri kurtarma yolunda harcayarak büyük bir fe-dâkârlık örneği sergilemiş ve işte bu sûre de onun sadâkatini tebrik etmek üzere inmiştir deniyor.

Bir başka rivâyete göre sûre Ebu Dahdah hakkında inmiştir. Bu zatın Medine'de bir bahçesi varmış. Hurmalar bahçe duvarından dışarı sarkar ve bu zât yoldan geçen insanların, çocukların bu hurma-lardan yemesini engellermiş. Çocukların eline aldıkları hurmaları zorla ellerinden alır, hattâ ağızlarındakini bile zorla çıkarırmış. Bu kadar cimri bir adammış. Allah'ın Resûlü onu yanına çağırarak birkaç kez ikaz etmiş. Böyle yapmasan iyi olur demiş. Bu bahçenin de, senin de sahibin Allah'tır. Allah onu sana kendine, ehline ve çevrendeki Allah kullarına harcayasın, yediresin diye verdi. Onu Allah kullarından esir-geme ki mülkün sahibinin Allah olduğu inancın açığa çıksın buyur-muş. Ama yine de adam: "Ben bu bahçeyi çok seviyorum ve ondan birilerinin yemesini istemiyorum" diyerek aynı şeyi yapmaya devam etmiş.

Yine bir defasında Allah'ın Resûlü adamı huzuruna çağırır ve ona yine nasihat eder ve der ki: Eğer bundan, bu cimrilikten vazgeçer ve onu insanlara, çocuklara ikram edersen karşılığında cennet var der. Yapacağı infakın ve ikramın karşılığında ona cennet vaadeder. Ama adam yine anlamaz. Yine kıskanır bahçeyi Allah kullarından. Ay-nı mecliste Rasulullah efendimizin ona verdiği bu müjdeyi işiten bir sahâbe arkasından ona yetişir ve şöyle der: Yahu duymadın mı? Al-lah'ın Resûlü böyle yaparsan sana cennet var dedi? diye ikaz eder. Adam der ki, yahu iyi anladık ama ben bu bahçeyi çok seviyorum. Ona olan sevgim onu başkalarından kıskanmama sebep oluyor de-yince, adamın bu işten vazgeçmediğini gören o sahâbe Rasulullah'a gelir ve şöyle der: Ey Allah'ın Resûlü demin Ebu Dahdaha o bahçenin karşılığında cennet var dedin değil mi? Evet der Rasulullah. Peki ey Allah'ın Resûlü aynı şeyi ben yapsam, yâni o bahçeyi ben satın alıp ona tavsiye ettiğin şeyi ben yapsam bana da cennet var mı? Allah'ın Resûlü: Evet sana da var deyince hemen Sahâbe gitti onu satın

aldı ve meyvesini Müslümanlara vakfediverdi. İşte sûre bunun üzerine geldi deniyor.

Hadise doğrudur, bu zatın o bahçeyi satın alıp Müslümanların hizmetine sunduğu doğrudur, ama sûre bunun üzerine gelmemiştir. Zira bu hadise Medine'de olmuştur. Halbuki bu sûre Mekke'de nâzil olmuştur.

Hz. Ebu Bekir efendimiz Mekke'de köle azadı yarışına başla-mış, elinde avucunda ne varsa bu kârlı işe yatırmıştı. Hani Allah'ın Resûlü: ***"Kim bir köleyi azat ederse Allah da onu cehennemden azat eder"*** buyuruyordu ya. Ya da:

"Kim bir köleyi hürriyetine kavuşturursa Allah da o kölenin her bir azasına karşılık onun azalarını da ateşten âzat eder"

Buyuruyordu ya, işte bu yatırımı çok kârlı gören Ebu Bekir efendimiz parasını bu işe yatırıyordu. Efendimizin bu müjdelerine uya-rak Ebu Bekir efendimiz pek çok köleyi azat etmiştir. Kâfirlerin zulmü altında, çok kötü durumda olan pek çok Müslüman kardeşini özgürlü-ğüne kavuşturmuştur. Hz. Bilal efendimiz de bunlardan birisiydi. Hattâ bu yüzden onun hakkında: ***"Ebu Bekir seyyidüna ve a'take seyyidena"*** der sahâbe. Yâni; "Ebu Bekir bizim efendimizdir ve bir efendimizi de hürriyetine kavuşturmuştur" der. Onun hürriyetine kavuşturduğu bu efendi de Hz. Bilal efendimizdir. Şu İslâm'ın güzelliğine bakın. Daha düne kadar hiçbir değeri olmayan, bir eşya kadar değeri olmayan, insanların tükürüklerini bile lâyık görmedikleri bir Bilal da e-fendi oluyor, onu hürriyetine kavuşturan Ebu Bekir de aynı safta efen-di oluyor. Dünyada bunun bir benzerini daha göstermek mümkün değildir. Köleleri efendi yapıyordu Allah'ın dini.

Evet Ebu Bekir efendimiz malını bu kârlı sahaya yatırım yapın-ca babası Ebu Kuafe der ki: Oğlum, madem ki bunları satın alıyorsun, madem ki para vererek bu insanları hürriyetlerine kavuşturuyorsun. Hiç olmazsa bari bunları kullansan, işini gördürsen. Veya en azından güçlü köleleri satın alsan da onlardan kendine koruyucu bir muhafız grubu yapsan. Bir çete hazırlasan filan deyince Ebu Bekir efendimiz der ki: Baba, vallahi ben öyle bir işimi gördürüyorum ki sen bunu anla-yamazsın. Öyle bir işe yatırım yapıyorum ki yeryüzünde bundan kârlı bir iş düşünmek mümkün değildir diyordu. İşte sûrede bu anlatılıyor, sûre bunu anlatıyor denmiş.

Rabbimiz öteki Mekkî sûrelerin pek çoğunda olduğu gibi sûre-de yine yeminle söze başlıyor. Yeminler burada da söz konusu ama bir önceki sûredeki yeminlerin tam tersi söz konusu burada. Bir ön-ceki sûrede önce güneşe ve onu duhâ'sına yâni aydınlığına sonra da örttüğü zaman geceye yemin edilirken burada bunun tam tersine yâni önce geceye sonra da gündüze yemin ediliyor.

Evet sûre iki yeminle başlıyor. Leyl ve nehar'a, gece ve gündüze, erkek ve dişiye yemin e-diliyor. İlk önce karanlığın her yeri kaplayıp bürümesine ve gündüzün gelip ortalığı aydınlatmasına yemin ediliyor, sonra da erkek ve dişinin yaratılışına yemin ediliyor.

Sûrenin başındaki bu yeminlerle anlayabildiğimiz kadarıyla kâ-inâttaki varlıkların birbirlerinin zıddı, birbirlerinin mukabili olduğu anla-tılır. Sema, mukabili arz. Gündüz, mukabili gece. Karanlık, mukabili aydınlık. Kadın, mukabili erkek. İyi, mukabili kötü. Hayır şer, hak bâtıl, mü'min kâfir, güçlü zayıf, beyaz siyah gibi her şey mukabiliyle yaratıl-mıştır. İnsan da böyledir. İnsanda da mü'min ve kâfir olarak, iyi kötü olarak mukabil görüyoruz. Nasıl ki gece varken onun mukabili yoksa, yâni gece varken onun mukabili olan gündüz yoksa, birinin varlığı di-ğerine izin vermiyor, diğerinin yokluğunu intaç ediyorsa o zaman in-san da ya küfürde, ya da îmanda olacaktır. Çünkü îman ya da küfür-den birinin varlığı diğerinin yokluğunu intaç edecektir. Kişide îman varsa küfür olmayacak, küfür varsa da îman olmayacaktır.

Ama şurasını da biliyoruz ki aslında gündüz asıl gece de ârı-zîdir. Çünkü geceleyin de her şey yerinde durmaktadır. Ama eşya ge-ce tarafından örtüldüğü için olan şeyler görülememektedir. İşte küfür de, şirk de aynen böyledir. Küfür ve şirk îmanın üstünü örten gece gi-bidir. Fıtrat gereği îman üzerine yaratılan insanda asıl olan îman ka-buk mahiyetindeki ârızî olan küfür ve şirkle örtülmektedir. İşte sûre de bu husus anlatılır.

İşte bu sûrede diğer varlıklar gibi insanların da çeşit çeşit oldu-ğu, buna bağlı olarak ta insanların amellerinin çeşit çeşit olduğu anla-tılır. Yâni gecenin gündüzün, aydınlığın karanlığın, kadının erkeğin birbirlerinden farklı oluşları gibi insanların niyetlerinin, say'lerinin, a-mellerinin, hayatlarının da farklı olduğu ve bu farlılık gereği hayatla-rının neticesinin de farklı olacağı anlatılır.

Bu yeminlerin akabinde yeminlerin cevabı olarak üç vasıf, üç sıfat, üç özellik sayılır. Ve bu üç vasfın sahiplerinin kolaya kolayla-nacağı, kolaya erdirileceği yâni cennete kolaylanacağı anlatılır. Sonra üç vasıf daha anlatılır. Bu vasıfların sahiplerinin de zora kolaylanaca-ğı yâni cehenneme kolaylanacağı anlatılır. Sonra da hayat program-larını Allah'ın istediği biçimde, Allah'ın istediğine göre ayarlayanların Allah'ın rıza ve rıdvanına ererek cennete gideceği, aksini yapanların da cehenneme yuvarlanacakları anlatılır.

Şimdi hızlıca sûre üzerinde bir gezinti yapıp tek tek âyetleri ta-nımaya geçebiliriz inşallah.

İnsanın yapacağı ameller ve buna mukabil göreceği karşılıklar konusu, birbirinden kesin çizgilerle ayrılan zıtlıklar halinde vurgula-narak, insanoğlu

uyarılmak isteniyor. Allah Teâlâ, gece ve gündüz ile erkek ve dişinin yaratılması üzerine yemin ediyor. Gece gündüze; er-kek dişiye nasıl zıtsa, insanın yaptığı ameller ve göreceği karşılıklar da öylece birbirine zıttır. Sûre insanın, yaradılış mucizesi ile yüz yüze getirilmesiyle başlıyor. Gece ve gündüz birbirine karşı iki mucizedir. Ve insanın ruhunu farklı şekillerde etkilerler. Türlerin karşılıklı iki cins olarak yaratılması da başka bir mucizedir. İnsan aklının kavramakta çaresiz kaldığı ilâhî hikmet ve inceliklerle dolu, üzerlerine yemin edi-len iki farklı yaratılış: Karanlığı ile ortalığı bürüdüğü zaman geceye, aydınlandığı zaman gündüze. Erkeği ve dişiyi yaratana andolsun" (1,2,3).

Allah Teâlâ; "sizin işleriniz çeşit çeşittir" (4) ayetiyle, insanların yaptıkları şeylerin sebepleri, hedefleri, sonuçları ve hakikatlerinin de-ğişik olduğu gerçeğini bildirdikten sonra, surenin eksenini oluşturan ana meseleye geçiyor. İki farklı insan tipini ve bunların dünya ve ahi-ret hayatında yüz yüze gelecekleri durumları önümüze seriyor. Bu su-renin Hz. Ebu Bekir hakkında nazil olduğu söylendiği gibi, aşırı cim-riliği ile tanınan Ümeyye İbn Halef hakkında nazil olduğu da rivayet edilmektedir. Rivayetler ne olursa olsun burada dikkat çekilmek iste-nen, iki farklı tip insandır: Sıdkı ve cömertliği ile övülmüş olan Hz. Ebu Bekir (r.a), nifak ve cimriliği ile lânetlenmiş Ümeyye İbn Halef ve onun gibileri. Surede, insanın çeşit çeşit çalışmaları iki kısımda gösteriliyor. Her iki kısımda verilen bilgiler, iki insan tipinin davranışlarının temelini oluşturan ve bütününü ihtiva eden bir üslûp ve mahiyette verilmiştir. İnsanın çalışmasından üç şeye yer verilir: a) Onun kendisine ihsan edilen rızıkdan cömertçe sarf etmesi ve servetinde cimrilikten kaçın-ması: "kim Allah yolunda harcar... " (5). b) Kalbindeki Allah korkusu-nun onu yaşamında Allah'ın hoşnut olmadığı her tür davranıştan sa-kındırması: "... ve ondan korkar" (5). c) İyiliği tasdik etmesi: "İyiliği tasdik ederse" (6). Burada iyiliğin manası geniştir. İslâm akidesini kabul etmenin yanında Allah'ın doğru olarak göstermiş olduğu bütün iyiliklere uymayı da ihtiva eder. Böyle yapmakla ona, dünyada ve ahirette her şeyin kolay kılınacağı müjdelenir. Önündeki bütün zorluklar onun için kolaylaştırılır, her şey için de ona tam bir muvaffakiyet verilir: "Biz onu en kolay olana muvaffak kılacağız" (7).

Aynı sıralama ile birinci kısımdaki insan tipinin tam karşıtı olan açıklanır: O cimrilik eder, kendisine ihsan edilen servetlerden infak et-meyi gereksiz görür ve elindekinin mevcudiyetini Allah Teâlâ'ya değil de kendisine bağlar. Allah Teâlâ'nın indirdiğine değil de kulların koy-duğu nizamlara uyup İslâm'ı inkâr ederse, Allah onu dünya ve ahiret-te zorluklardan zorluklara sürükleyecektir: "Fakat kim de cimrilik eder ve Allah'a ihtiyacı olmadığını iddia eder ve en güzel olan "İslâm" akidesini yalanlarsa. Biz, onu zor olana sürükleriz" (8,9,10).

Surenin son bölümünde, bu ayrı yollardan giden insanların akıbetlerinin ne olacağı açıklanır. Kötüler vakitlerini doldurup hesaba çekildikleri zaman,

cimrilik edip infak etmekten sakındıkları servetleri onlara hiç bir fayda vermeyecektir: "Helâk olduğu zaman, malı ona asla fayda vermez" (11).

Ayrıca hiç bir mazeret de ileri süremeyeceklerdir. Çünkü Allah Teâlâ her kavme onları kendi dinine çağıran ve azabını gerektirecek yollara sapmaktan sakındıran uyarıcılar göndermiş onları uyarmıştır: "Sizi, alev alev yanan ateşe karşı uyardım" (14). Müminin mükâfatı ise memnun kalacağı ve hoşnut olacağı şeylerdir: "Elbette kendisi de hoşnut olacaktır" (21). Çünkü o Allah'a karşı gelmekten şiddetle sa-kınmış, infak ederken, gösterişten uzak kalarak, bunu yalnız O'nun rı-zasını kazanmak için yapmıştır: "Ki o malını temizlemek için verir. An-cak o çok yüce Rabbinin rızasını kazanmak içindir" (18-20).

Allah Teâlâ, insanların görecekleri mükâfatların ve cezaların müsebbibinin yine insanların kendileri olduğunu bildirir. Çünkü Allah Teâlâ, insanlara doğru yolu göstermiştir: "Doğru yolu göstermek Bize aittir" (12). İşte bu minval üzere devam eden sûrenin âyetlerini inşal-lah tek tek tanımaya çalışalım. Tanıdıkça doğrudur diye îman edelim ve bu îmanlarımızla hayatımızı düzenleme kavgası içine girelim in-şallah.

1. "Kararıp ortalığı bürüdüğü zaman geceye andol sun."

Kapladığı zaman geceye yemin olsun ki. Bürüyüp örttüğü zaman geceye yemin olsun ki. Demek ki gece bir şeyleri örtecek, bir şeyleri kapatacak. Eşyayı, varlıkları, düşünceyi, ışığı, zevki, eğlenceyi, her şeyi örttüğü zaman geceye yemin olsun ki.

2. "Açılıp aydınlattığı zaman gündüze andolsun,"

Açtığı zaman, açımlandığı, açılıp, aydınlattığı, açığa çıkardığı zaman da gündüze yemin olsun ki. Güneşi ortaya çıkarttığı zaman gündüze yemin olsun ki. Ya da gecenin örttüğü varlıkları, eşyayı cilâlayıp açığa çıkardığı zaman, her şeyi görünür hale getirdiği zaman da gündüze yemin olsun ki.

Öyleyse gece ve gündüz Allah'ın iki ayrı âyetidir. Sadece Allah'ın egemen olduğu, sadece üzerlerinde Allah'ın sözünün geçtiği, başka hiç kimsenin sözünün geçmediği iki âyet. Egemenlik bizdedir, hâkimiyet bizdedir diyen yeryüzü tanrılarının, yeryüzünün yapay tanrı ve sahte tanrıçalarının zerre kadar söz geçiremeyecekleri iki âyet… Bu kelimelerle esrar dolu, bilinmez kâinâtı tanıtıyor Rabbimiz. "Ey kul-larım, sizin hiç müdahale edip değiştiremediğiniz, gece ve gündüz be-nim âyetlerimdir. Onlar sadece bana teslim olup, bana boyun bükmüşlerdir. Gece ve gündüzü peş peşe getiren Allah'tır. Geceye ve gündüze ferman eden, bu kâinât çarkını hiç durmadan çeviren, döndüren O'dur."

Gece ve gündüz… Bu ikisinin bizim hayatımızda fonksiyonu çok büyüktür. Birinde mesaj alınacak, diğerinde bu mesaj uygulanacak. Gece Allah'la istişare edilecek, gündüz de bunun kavgası verilecek. Gece Kur'an okunacak, Allah'tan mesaj alınacak, plan, program yapılacak, gündüz de bu program aynen icra edilecek. Bugün de öyledir. İnsanlar bugün de okuyorlar, bugün de mesaj alıyorlar, ama mesaj alınan Rabler farklıdır. Bugün de insanlar gece mesaj alıyorlar ama alınan mesaj kaynakları farklıdır. Allah'ın Kitabından değil de filan ya da falan kaynaktan, TV'den mesaj alıyorlar ve gündüz vakti bu kaynaklardan aldıkları mesaja uygun bir hayat yaşamaya, onların kavgasını vermeye çalışıyorlar.

Dikkat ederseniz önce geceden bahsetti Allah, sonra gündüzü hatırlattı. Önce geceye yemin etti, sonra da gündüze yemin etti. Yani geceden sonra gündüzün geldiğini, zulmetten sonra aydınlığın geldiğini anlattı. Zulmetten nûra, karanlıktan aydınlığa geçiş merhalesini anlattı. Bunun manası şudur: "Ey Müslümanlar! Küfrün, şirkin, inkârın ve ilhadın çevrenizi kaplayıp sizi boğacak hale gelişine sakın üzülmeyin, sakın ümitlerinizi yitirmeyin! Bilesiniz ki gündüzü getirerek geceyi yok eden Allah, gündüzle geceyi kovan Allah, İslâm'ın nûruyla elbette tüm âlemleri aydınlatacak, sizin çevrenizi de aydınlatacaktır. Gündüzle geceyi kovan Allah, buna güç yetiren Allah elbette sizi de çepeçevre kuşatan bu zulmetlerden, bu karanlıklardan, bu olumsuz şartlardan kurtaracak, sizin hayatınızda da zulmetleri kovup güneşler doğduracaktır. Bu konuda en ufak bir şüpheniz olmasın!"

Sûre, o günün bunalmış Müslümanlarına, zulmetler içinde kıv-ranan, işkence ve sıkıntılar altında inleyen mustaz'af'ları bu müjdeyi getiriyordu. İşte sûreyle gelen bu müjde, kâfirlerin ağır zulüm ve işkenceleri altında bunalmış mü'minleri harekete geçiriyordu. Onlar bu müjdelerle İslâm'a daha bir ciddi sarıldılar. İnşallah bugün bu âyetlerle tanışan, bu âyetlerin mesajını kavrayan Müslümanlarda da aynı du-rum gerçekleşecektir. Günümüz Müslümanları da içinde bulunduğu durum ne olursa olsun, şartlar ne kadar kötü olursa olsun, karanlıklar ne kadar yoğun olursa olsun, çevrelerinde ne kadar zâlim ve despot bulunursa bulunsun, inkâr ve ilhad ne kadar yükselirse yükselsin Allah'ın izniyle bir gün bu gecenin kovulup gündüzün geleceğini, Allah'ın nurunun tamamlanacağını göreceklerdir.

Bir gün mutlaka hak güneşi doğacak, hak tecelli edecek, hakkın hâkimiyeti gerçekleşecek ve karanlıklar yok olup gidecektir. Ama unutmayalım ki karanlığın kaybolması yavaş yavaş olur. Resulullah'ın hayatında da aynen böyle olmuştu. Önce Hatice'de, sonra Ebu Bekir'de, sonra Ali'de, sonra Bilal'da, sonra Zeyd'de, sonra Habbab'da karanlıklar kaybolup aydınlıklar belirdi. Önce birer birer oldu. Bir mahalle, bir mahalle daha derken, sonra öyle bir zaman geldi ki tüm şehrin duvarları yıkılıverdi de herkes aydınlanıverdi.

Aydınlığın gelmesine engel olan tüm duvarlar, tüm engeller, tüm tâğutlar, tüm putlar yıkılıverdi. Sonra tüm Bizans, tüm İran, tüm Roma yıkılıverdi.

İşte Rabbimiz buna yemin ediyor. "Yemin olsun ki gecenizin zifiri karanlığını gündüzle yok edeceğim," diyor Rabbimiz. Sonra:

3. "Erkeği ve dişiyi yaratana andolsun ki,"

Bir de erkeği ve kadını yaratana yemin olsun ki. Erkeği ve ka-dını yaratana ya da yaratışına yemin olsun ki. Erkeğin ve kadının yaratılışına yemin olsun ki. Kendine has özellikleriyle, vücut hatları ve ayrı karakterleriyle erkeği ve kadını yaratışına yemin olsun ki.

Rabbimiz burada kendi yaratıcılığına, kendi hikmet ve kudretine yemin ediyor. O insanı hiçbir örneği olmadan yaratmış ve terkibini tamamlamıştır. Düşünün, akıldan, fikirden, iradeden, bilgiden mahrum iki damla suyun erkek ve kadın olması gerçekten akıllara durgunluk veren bir şey. Kimse inanmaz buna. Ana rahme atılan bir damla sudan erkek ya da dişi olarak bir insan meydana geliyor. Ana maddeleri olan nutfe aynı olduğu halde bu bir damla sudan erkek ve dişi yaratılıyor. Şuraya bir damla su koysalar ve deseler ki işte bunun için-den eli ayağı, gözü kulağı, eti derisi, kemiği olan, konuşan, gülen, ağ-layan, hisseden, îman eden, küfreden, erkek olan, kadın olan bir insan çıkacak. Hiç kimse buna inanamaz. Yahu iyi de bunun eti nerede? Kemiği nerede? Kasları nerede? Gözü, kulağı nerede? Aklı, şuuru nerede? Erkekliği, kadınlığı nerede? diyerek şaşkınlığını ortaya koymaktan kendini alamaz.

Ama dost da düşman da, mü'min de kâfir de biliyor ki Allah bu insanı işte bu bir damla sudan meydana getiriyor. Bu bir damla suya erkek ol! Ya da kadın ol! diyor ve sonunda Rabbimizin fermanıyla biri-si erkek, diğeri de kadın oluyor. Bunu Allah'tan başka kimse yapa-maz. Erkek nasıl erkek oluyor? Kadın nasıl kadın oluyor? Bu dengeyi kim ayarlıyor? Bize kalsaydı bu dengeyi çoktan bozardık biz. İstatistik yapılmış, savaşsız toplumlarda daha çok kadın doğuyormuş, savaş yıllarında da ziyadesiyle erkek doğuyormuş. Elbette ayarlayan ayarlı-yor bunu, kimsenin müdahale imkânı olmayan bir konu. Tüm doğumların yüzde kırkı erkek olsun, yüzde kırkı kadın olsun, yüzde yirmisi de karışık olsun demeye kimsenin hakkı yoktur. Allah hikmeti gereği dilediği gibi ayarlıyor bunu. Meninin içine bu sistemi koyan Allah, dilediğini erkek, dilediğini de kadın yapıyor. Ne yaptığını, ne yapacağını bilen Rabbimiz bu dengeyi çok güzel kuruyor. Öyle değil mi? Eğer yeryüzünde sadece erkek veya sadece kadın olsaydı o zaman insan türünün kökü kesilirdi.

Bu yeminlerden sonra bakınız Rabbimiz çok önemli bir konuyu anlatacak. Yani bu yeminlerin cevabı gelecek. Neymiş mesele? Neden yemin etti Rabbimiz? Konu ne?

4. "Doğrusu sizin sa'yiniz, çalışmalarınız çeşitlidir."

İşte yeminlerin cevabı budur. İşte bunu söylemek için, insanların dikkatlerini bu konuya çekmek için yeminler etti Rabbimiz. Geceye, gündüze, erkeğin ve dişinin yaratılışına yemin ettikten sonra buyurdu ki: "Ey insanlar doğrusu sizin sa'ylerinizde çeşitlilik vardır. Şüphesiz ki sizin sa'yiniz, sizin çalışmalarınız, sizin mesaileriniz, sizin ni-yetleriniz, hedefleriniz, uğraşlarınız, işiniz, aşınız, amelleriniz, gidişiniz, gelişiniz, hayat anlayışınız, planınız, programınız çeşit çeşittir, farklı farklıdır."

Sizin çalışmalarınızda farklılık var, çeşitlilik var. Zira insanda irade vardır. Allah insanı diğer varlıklardan farklı olarak doğuştan iradesi altında yaratmıştır. Melekler, ay, güneş, yıldızlar, hayvanlar, bitkiler, dağlar, taşlar hep düzenlidir. Bunların hayatlarında biteviyelik vardır, yeknesaklık vardır. Çünkü bunlarda irade yoktur. Bu varlıkların boyunlarındaki kulluk iplerinin ucu doğuştan Allah'ın elindedir. Bütün bu varlıklar insandan çok daha güçlü, çok daha büyüktürler ama iradeleri olmadığı için Rablerine itiraz edemezler, yaratıcılarına yan çizemezler, yaratılış gâyelerinin dışına çıkamazlar. Zoraki Allah'a kulluk yapmaktadırlar. Ama insan öyle değildir. İradesi gereği onda yeknesaklık değil çeşitlilik vardır.

Çeşit çeşittir insanlar. Kimisi iyidir, kimisi kötüdür. Kimisi mü'-mindir, kimisi kâfirdir. Kimisi uyur, kimisi savaşır. Kimisi tesettürlüdür, kimisi açıktır. Kimisi zulmeder, kimisi zulmü yok etmek için çırpınır. Kimisi âlimdir, kimisi ilme düşmandır. Kimisi mü'mindir, kimisi kâfirdir. Kimisi müşriktir, kimisi münâfıktır, kimisi müraidir. Kimisi cesurdur, ki-misi korkaktır. İşleriniz, amelleriniz, durumlarınız, say'leriniz çeşit çeşittir sizin.

Kiminiz şaraptan hoşlanır, kiminiz kadından. Kiminiz mevkiden hoşlanır, kiminiz makamdan. Kiminiz futbol maçından, basından, yayından, televizyondan hoşlanır. Kiminiz elbiseden, giyimden, kuşamdan, gezmeden, tozmadan, yeme-içmeden hoşlanır. Kiminiz protokol-den, protokolle düşüp kalkmaktan zevk alır. Kiminiz görülmekten, gösterilmekten, haberdar olmaktan, haberdar edilmekten zevk alır. Kiminiz meyhaneden, kumarhaneden, fâiz haneden hoşlanır. Kiminiz mescitlerden, âyetten, hadisten hoşlanır. Kiminiz sarıktan, cübbeden hoşlanır, kiminiz hüküm verdiğinde âdil davranmaktan, çoluk-çocuğu-nu cennete hazırlamaktan, Allah adına birileriyle beraber olmaktan, Allah adına birilerine din ulaştırmaktan hoşlanır.

Hâsılı sa'yiniz farklıdır sizin. Sa'y deyince elbette Hacer annemizi ve onun sa'yini hatırlamak zorundayız. Safa'yı, Merve'yi, Zemzem'i hatırlamak zorundayız. Öyleyse sizin sa'yleriniz farklıdır. Yani sizlerin Safa ve Merve'leriniz farklıdır. Sa'y farklı olunca elbette Safa ve Merve'ler de farklı olacaktır. Safa ve Merve'ler farklı olunca da bu say'lerin sonunda elde edilecek Zemzemler farklı olacaktır. Kim nerede sa'y ediyorsa, ne adına sa'y ediyorsa sonunda bulacağı zemzemi de o olur. Meselâ iki banka arasında sa'y eden kişinin veya eviyle banka arasında sa'y eden, yani evi Safa, bankayı da Merve bilen kişinin sonunda bulacağı Zemzem fâizdir, bellidir.

Veya meselâ tekele sa'y eden kişinin sonunda bulacağı zemzem de bellidir, içkidir, şaraptır. Paris'ten Safa ve Merve edinen, oraya sa'y eden, gidip gelen kişinin sonunda bulacağı zemzemi de parfümdür, modadır, Madonna'dır, Maradona'dır. Veya carkını curkunu kurmuş, sadece eviyle dükkanı arasında sa'y eden ve bunun dışında hiçbir derdi, hiçbir hedefi olmayan bir kişinin de sonunda bulacağı zemzem paradır, puldur, Marktır, Dolardır, attır, arabadır, fiyattır.

Safa'nız ve Merve'niz neresiyse, sa'yiniz neye ise elbette onun karşılığını göreceksiniz. Onun içindir ki sizin sa'yiniz çeşit çeşittir. Kim nereyi sevmişse, kim nerede sa'y ediyorsa, ne adına koşturuyorsa, kafasındaki hedefi neyse zemzemi oradan içecektir. Hani bir adamın oğlu babasını kandırıp camiye kadar götürmüş de, tam caminin kapısına geldiklerinde işin farkına varan adam oğluna öyle diyormuş: "Evlât ne olursun bu yaştan sonra bana bu işi yaptırma! Bu yaştan sonra beni camiye sokma!" Demek ki cami, adamın sa'yinin bittiği yermiş.

Peki acaba bizim sa'yimiz neresi? Sizin sa'yiniz neresi? Ya da bu sa'ylerinizin Safa'sını Merve'sini kim belirliyor? Safa'nızı Merve'nizi kim belirliyor? Safa'larınızı Merve'lerinizi din mi belirliyor? Allah ve Resûlü mü belirliyor? Yoksa kendiniz mi belirliyorsunuz? Yani ne yapacağınızı, re alacağınızı, ne satacağınızı, hangi mesleği seçeceğinizi, nerelere gideceğinizi, nerelere geleceğinizi, nerelerde duracağınızı, nerelerde yürüyeceğinizi kim belirliyor? Yaptıklarınızın ve yapmadıklarınızın yaptırıcısı ve yaptırmayıcısı kim? Hayatınızı, niyetlerinizi, hedeflerinizi, programlarınızı belirleyen kim? Çünkü işte Allah buyuruyor ki, pek çok sa'y çeşidi vardır. Buna göre sizin sa'yleriniz, sizin gi-dip gelmeleriniz, koşturmalarınız hangisinden? Unutmayın ki yarın in-sanlar bu sa'ylerine göre değerlendirilmeye tabi tutulacaklardır. Bakın Tâ-Hâ sûresinde Rabbimiz o hususu şöyle anlatır:

“Rablerine suçlu olarak gelen bilsin ki, cehennem onun içindir. Orada ne ölür, ne yaşar. Rablerine inanmış ve yararlı iş yaparak gelenlere, işte onlara, en üstün dereceler, içlerinden ırmaklar akan, içinde temelli kalacakları Adn cennetleri vardır. Bu, arınanların mükafatıdır.”

(Tâ-Hâ, 74,76)

Yine bakın Câsiye sûresinde de şöyle buyurulur:

“Yoksa, kötülük işleyen kimseler, ölümlerinde ve diriliklerinde kendilerini, inanıp yararlı iş işleyen kimseler ile bir mi tutacağımızı sandılar? Ne kötü hüküm veriyorlar!”

(Câsiye 21)

Seyyiate bulaşan, kötü yolda sa’y eden, durmadan kötülük iş-leyen kimseleri Allah’ın istediği biçimde îman eden ve bu îmanlarını yaşamanın kavgasını veren, Allah’ın istediği biçimde sa’y eden, Safa-sını Merve’sini Kitapla belirleyen, yani îmanlarını hayata aktarabilme adına salih ameller işleyen kimselerle bir mi tutacağız? Bunların hem hayatları, hem de ölümleri müsavi olacak öyle mi? Öyle mi hesap ediyorlar? Öyle mi zannediyor bu insanlar? Ne kadar da kötü hükmediyor bu insanlar?

Yani şimdi biz Allah adına ve Allah’ın belirlediği yasalar istika-metinde sa’y eden Müslümanları, sa’ylerini, hayat programlarını kendileri belirlemeye kalkışan kâfirlerle denk mi tutacağız? Müslümanları mücrimler gibi mi kabul edeceğiz? Mümkün mü bu? Deli misiniz siz? Aklınız ermez mi sizin? Allah’a, Allah’ın kitabına, Allah’ın peygamberine îman eden, Kitap ve Peygamberle birlikte olan, hayatını Kitap ve Peygamberle düzenleyen kimseyle Kitaba ve Peygambere sihir diyen, sihirbaz diyen birini denk tutacağız ha? Allah’ın kitabıyla yol bulan kimseyle kitabı reddedip kendi kendine yol bulmaya çalışan kimseyi bir tutacağız ha? Allah’a müracaat ederek yaşayan kimseyle Al-lah’ı reddedip nefsine, şeytanlara, hevâsına, toplumuna, tâğutlara, modaya, âdetlere ve tüm yeryüzü tanrılarına uymaya çalışan kişiyi bir kabul edeceğiz ha? Olacak şey mi bu? Ne kötü hükmediyor bu insanlar? Hayır hayır! Biz Müslüman’la kâfiri asla denk tutmayacağız. Müs-lümanın sa’yi ile kâfirin sa’yini asla bir kabul etmeyeceğiz. İkisinin sa’-yinin neticelerini asla bir yapmayacağız. Ne hayatında, ne de ölümün-de bu ikisi birbirine denk tutulmayacaktır.

Müslüman olan, teslim olan, iradesini Allah’a teslim eden, oylamasını Allah’tan yana kullanan, Allah’ın seçimini kendisi için seçim kabul eden, Allah’ın kendisi adına yeryüzünde aldığı kulluk maddelerini uygulamaya çalışan kimse, sa’yini, hayat programını, Safa’sını Merve’sini Allah’ın belirlediği kişidir. Kâfir de sa’yini, hayat programını, Safa’sını, Merve’sini kendisi belirleyen ve Allah’ın hayat programını reddeden kimsedir. Şimdi böyle bir

Müslüman'la suçlu olan, kötülük işleyen, kötülük peşinde koşan, reddeden, baş kaldıran, isyan eden, itiraz eden, kabule yanaşmayan birini kesinlikle bir tutmayacağız, diyor Rabbimiz.

Bundan sonra Rabbimiz işte bu çeşitlilik arzeden, farklılık arz eden insanları ikiye ayıracak. İki insan tipi anlatacak. Üç sıfat, üç özellik sayacak ve bu üç özellik sahiplerinin kolaya kolaylanacağını, cennete kolaylanacağını anlatacak. Sonra bir üç özellik daha sayacak ve bu özellik sahiplerinin de zora kolaylanacağını, yani cehenneme kolaylanacağını anlatacak. Bakın şöyle buyuruyor:

5-6. "Kim verir ve muttaki olursa ve hüsnâyı tasdik ederse biz onu kolaya kolaylayacağız."

Birinci tip insanı anlatıyor Rabbimiz. Neymiş bu insanın özelliği? Elinde bulunandan Allah yolunda verdi ve Allah'tan korktu. Mülkün gerçek sahibini bildi ve muttaki oldu. Mülkün sahibinin koruması altına girdi. Allah'la yol buldu, yolunu Allah'a sordu. Malla ve sahip olduklarıyla ilişkisini Allah'ın istediği biçimde ayarladı. Malı konusunda söz sahibi bildiği Allah'ın istediği yerlerde malını harcadı ve bu harcayışında da sadece Allah hatırını tercih etti.

Evet:

İçinizden kim verirse. Neyi? Allah kendisine ne verdiyse onu verirse. Allah'ın verdiğini verirse, yarım ekmek, çeyrek ekmek, bir hurma, yarım hurma verirse. Allah kendisine güç mü verdi? Onu verirse. Bakış mı verdi Allah? Onu verirse. Dil mi verdi? Onu verirse. Bil-gi mi verdi? Boş zaman mı verdi? Çocuk mu verdi? At, araba mı verdi? Onu Allah yoluna verirse ama muttaki olarak, onu benimseyerek, Allah'tan korkup O'nun adına yaparsa, Allah için verirse. Verdiğini Al-lah hatırına verirse ve bir de:

Hüsnâyı tasdik ederse. Peki Hüsnâ nedir? Nedir bu tasdik edi-lecek Hüsnâ?

1. Hüsnâ en güzel kelimedir. Hüsnâ, kelime-i tayyibedir. Hüs-nâ, ***"La İlâhe illallah Muhammedun rasulullah"*** kelimesidir. Kim buna inanırsa. Ama sadece îman da yetmez, onu tasdik ederse. Yani bu îmanını eyleme dönüştürüp amel haline getirirse. Çünkü tasdik, îmanın eylemidir. Tasdik, îmanın ispatıdır. İnandığı ve eyleme dönüştürdüğü kelime-i tevhid hatırına malından Allah yolunda verirse.

2. Hüsnâ, cennettir. İşte bir kişi cennete inanır, cenneti tasdik eder ve cennet hatırına verirse. Cennete götürücü bir niyetle verirse.

3. Hüsnâ, Peygamberin hayatıdır. Bir kişi Peygambere îman eder, Peygamberi tasdik eder, onun örnekliliği, ona imtisâl ve onun yolunun yolcusu olma, ona ittiba adına, onun hatırına verirse.

4. Hüsnâ salât, zekât, oruç demektir. Kişi bunları tasdik ederek verirse.

5. Hüsnâ dindir, Kur'andır, Sünnettir. Kişi bunları tasdik eder, doğrudur der ve bu doğru bildikleri hatırına verirse.

6. En son olarak hüsnâ, verene Allah'ın bolca vereceğine îmandır. Bugün Allah için veren kişiye hem bugün hem yarın, hem dünyada hem de kıyamet günü Allah'ın kat kat vereceğine îmandır. Ben bugün verirsem yarın Allah bana kat kat verecektir gerçeğine inanır ve bunu tasdik ederse. Bakın hüsnânın bu mânâya geldiğini Yunus sûresi şöyle anlatır:

"Muhsinlere (İyi davrananlara); daima daha iyisi ve üstünü verilir. Onların yüzlerine ne bir karanlık, ne de zillet bulaşır. İşte onlar cennetliklerdir, orada temelli kalırlar."
(Yunus 26)

Muhsinler için hüsnâ vardır ve de daha fazlalık vardır, diyor Allah. Muhsin, Allah'ı görüyormuşçasına O'na kulluk yapandır. Yani hayatının tümünde Allah'ı görmediği halde O'nu görüyormuşçasına, Allah'ın huzurunda olduğunun şuurunda olur ve her anının Allah'ın kontrolü altında olduğunu bilir ve böylece yaptıklarını Allah için yapar, Allah'a lâyık olarak yapar, böyle bir hayat yaşarsa, Allah kontrolünde olduğunun bilincine ererse. Yani inancı amele dönüştürürken Allah huzurunda olduğu şuurunda olduğunu unutmadan o ameli Allah adına ve Allah'a lâyık olarak icra ederse. Kişi, dünyada da, ukbâda da Allah'ın dâvetine icabet ederek, dünyada da ukbâda da selâm ve selâmet olan, Allah'ın selâmet yurdu olan cennetine evet diyerek ve bunun gereği olarak da Allah'ın istediği gibi bir hayat yaşarsa:

7. "Biz onu kolaya kolaylayacağız"

Dikkat ederseniz Rabbimiz bu bölümde üç özellik saydı. Kim verirse, ama muttaki olarak, Allah adına ve Allah'ın yol gösterdiği biçimde verirse, sonra da hüsnayı tasdik ederse, tasdik ettiği hüsnâ ha-tırına verirse işte biz onu kolaya kolaylayacağız buyurdu.

Öyleyse bir düşünün. Son bir ayda ne verdiniz? Bir düşünün. Veya bırakalım geçmişi, son bir hafta içinde, son bir gün içinde, meselâ bugün Allah için hüsnâ hatırına ne verdiniz? Hüsnâ hatırına nelerinizden vazgeçebildiniz? Nelerinizi fedâ edebildiniz? Bir düşünün.

Bakın Allah diyor ki, vereni kolaya kolaylayacağız. Bu vereni kolaya kolaylayacağız ifadesini şöyle anlamaya çalışıyoruz:

1. Allah o kişinin yolunu kolaylaştıracaktır. Girdiği İslâm yolunu ona kolay getirecektir. Zaten kolay yol, insanın fıtratına uygun olan yoldur. Kolay yol, insanı da, o yolu da yaratan Allah'ın belirlediği yoldur. Kolay yol, yolun da, insanın da sahibinin razı olduğu yoldur. Bu yol asla insana zor gelmez. Çünkü insanın fıtratı bu yola hazırlanmış ve ayarlanmıştır. İşte zaten aslı kolay olan bu yolu kişiye kolaylaştıracaktır Rabbimiz. O kişinin hayatını kolaylaştıracaktır. Öyle bir hayat ki, kazanması kolay, harcaması kolay, namazı kolay, ikramı kolay, terbiyesi kolay. Tüm hayatı kolaylaşıverecek o kişinin.

Hanımını kolayca terbiye edecek, hanımı ve çocukları kolayca kendisine itaat edecek, çocuklarını kolayca terbiye edip eğitecek, rız-kını kolayca kazanacak, namazını kolayca kılacak, orucunu kolayca tutacak, zekâtını kolayca verecek, problemlerini kolayca çözecek, ko-layca karar alacak, kolayca uygulayacak. Allah'ın rızasının nerede ol-duğunu kolayca bilecek ve hemen ona kolayca yöneliverecektir. Yani Allah onun girdiği bu İslâm yolunu, kulluk yolunu kolaylaştıracak, o yolda yürüyüşünü kolaylaştıracaktır. Hiç zorlanmadan Allah'a kulluğunu icraya onu muvaffak kılacaktır. Artık o kişiye namaz kılmak değil, namazını vaktinde kılamamak zor gelecektir. Malını temizlemek ve Rabbinin hatırını kazanmak üzere zekât vermek o kişiye o kadar kolay gelecek ki, veremediği zaman üzülecek, zor gelecek. Örtünmek çok kolay gelecektir. Allah tüm şartları onun için kolaylaştırıverecektir.

Sahip olduklarından veren, takvâya sarılan, güzelliği benim-seyen kişi ve toplumlar için hayat kolaylaştırılır; onların yüsre ulaşma-ları rahatlıkla sağlanır. Kur'an, bu konuyu ifâde ederken "yüsrün tey-sîri" deyimini kullanıyor ki bu yüsrü yüsr ile elde etmeyi sağlamak de-mektir. Kolayı sevip aramak yetmez, kolayı elde etme kolaylığını da yakalamak lâzımdır. İşte, Kur'an bu sırra dikkat çekiyor: Cimrilik yolu-nu seçen, insanlarla hiçbir madde ve gönül alışverişinde bulunmayan, güzelliği yalanlayıp gerçek güzele sırt çeviren kişi ve toplumlar ise zora, zorluğa sürülür. Kur'an burada "usrün teysîri" deyimini kullanıyor ki, zorluğu kolay zannettirmek demek olur. İnsanoğlu, kuruntu, gaflet ve yanlış bilgilerin tutsağı haline gelince, zoru kolay sanabilir ve hiç farkında olmadan başına binlerce sıkıntı ve problem sarabilir.

Arkadaşlar, unutmayalım ki iman cesârettir, takvâ sahibi olmak güçlü olmaktır. Mü'min inanır ki, Allah zoru kolaylaştırır, kolayı zorlaştırır; bütün bunlar İlâhî hikmet ve sünnetullah dâhilinde ortaya çıkar. Hayattaki zorlukların kolaylaştırılmasının adı İslâm'dır. Şeytan olumlu bir şeyi terk ettirmek için onu zor gösterir. İnsan zordan kaçmaya meyillidir. Ama bu şeytanî/ nefsî oyuna gelmeyen nice insan sebat ve ısrar ederek başarılı olmuş, bir zamanlar kendisinin veya başkalarının zor dediğinin hiç de zor olmadığını anlamış ve ispat etmiştir.

Günümüzde İslâm'ı yaşamak ve hayata geçirmekle ilgili zor-luk, dinin ve dinî kuralların zorluğundan ileri gelmiyor; İslâm düşmanı egemen güçlerin ve tâğûtî düzenlerin, müslümanların dinlerini yaşa-ması önüne sayısız engeller koymasından, baskı ve zulümlerinden kaynaklanıyor. Dinin yaşanması zorlaştırılıp haramlar, mecbûrî istika-met işaretleriyle topluma dayatılınca kısır döngü şeklinde hayatın her alanı da zorlaştırılmış oluyor. Kolaylık, gerçek din için geçerlidir. Dini parçalara ayırmak veya infak, sâlih amel ve takvâ gibi esasları ihmal etmek, sünnetullah gereği kolaylık yolunu terk etmektir. Din, bir bütün olarak kolaydır. İlâve veya eksiltmelerle değiştirilen, atma ve katma-larla dejenere ve tahrîf edilen bu din Allah'ın râzı olduğu, tamamlan-mış İslâm dini olmaktan çıktığı için kolaylık da kaybolur. Namaz kıl-mayan kimsenin, fahşâ ve münkerden uzaklaşması zordur. Oruç tut-mayanın sabırlı olması ve cihada hazırlanması kolay değildir; aynen zekât vermeyenin, infak etmesi ve fedâkârlık göstermesinin zor oldu-ğu gibi. İbâdetlerle güçlenmeyen ve fıtratındaki güzelliği korumayan bir insana İslâm'ın bazı emir ve yasakları zor gelebilecektir. Temel gı-dalarla yeterli şekilde beslenmeyen, vücut için zarûrî yiyecekleri ye-meyen kimse gerekli enerjiye sahip olamadığı için za'fiyetten dolayı nasıl basit işleri yapmakta zorlanırsa, mânevî/rûhî gıdalarını almayan kimse de mânevî ve psikolojik za'fiyetinden ötürü, aslında hiç de zor olmayan görevleri yerine getirmekte zorlanacaktır.

Allah'a kulluğun zor olduğunu zannedenler, nasıl zorluklar için-de kıvranıyorlar, farkında değiller. Hakkı görmek istemedikleri için, bâtıl kendilerine şirin, din de zor geliyor. Kula kulluk ve kendi gibi ya da daha aşağılarına boyun eğmek, insan fıtratına ve onuruna ters ni-ce zorlukları bu insanımsılar nasıl değerlendiriyorlar? Stres ve bunalımlar, psikolojik rahatsızlıklar, ahlâkî problemler, maddî kayıplar, hastalıklar, bitmeyen şikâyetler... Hep gayri İslâmî yönelişlerin bu dünyadaki zorluklarıdır. Şeytan, güzel amelleri zor göstermeye çalıştığı gibi, fâsıkların da amellerini süsler, zorları kolay zannettirir. İçki içmek ve sonrasına katlanmak hiç de kolay olmadığı halde, şeytan içkiyi güzel ve kolaylık gibi sunabilir. Fâhişelik ve onlarla zinâ etmek, AIDS gibi riskleriyle, maddî-mânevî pislik ve sıkıntılarıyla hiç de kolay bir şey olmasa gerektir.

İslâmî hayatı ve hayatın İslâmîleştirilmesini aşırı idealize et-mek de dini zorlaştıran başka bir etkendir. Toplumun tümü veya ö-nemli bir bölümünün harekete geçmesiyle ya da bir kıyamla gerçekle-şebilecek şeylerin suçunu karşımızdaki müslüman bireylere atfetmek ve bunları şikâyet tarzında, sıkıntı ve görev kaçkınlığı olarak sunmak, mükemmeliyetçilik, hem hastalıklı bir tipi ortaya çıkarmakta ve hem de hastalıklı/ütopik/hayata uygulanamayan ideal bir din anlayışını do-ğurmakta ve dini yaşamanın imkânsızlığı vurgulanarak din zorlaştırıl-maktadır. Kendini dâvet ve tebliğ görevini yüklenmek zorunda hisse-den, samimi, ama *"kolaylaştırın, zorlaştırmayın!"* ilkesinden ve bunun nasıl pratize edileceğinden habersiz genç, aşırı idealize edilmiş, zor bir tablo ile, "cihad, İslâm devleti, tâğutlara savaş, zorluklara tâlip ol-mak..." kavramlarının öne çıktığı dini sunmakta, muhâtabını da suçla-makta ve ilk elde ve hemen çok şey beklemektedir. Bu tavır, bırakın "çok"u, "az"ın bile oluşmasına engel olmakta, hattâ bazen eldekinin bile gitmesini neticelendirmektedir.

Bu tavrın bir benzeri, bazı müslümanların bireysel İslâmî yaşa-yışı için de söz konusudur. Güçlü iman, sabır, ibâdetlere özen, ahlâkî tutarlık, insanî ilişkilerde düzey gibi hususlarda yeterli olmadığı ve mânevî/psikolojik altyapı eksikliği ve bazen hastalıklı ve zigzaglarla dolu tavırlarına rağmen, dozu yüksek tutulmuş nâfile ibâdetler, fazla infak, fedâkârlık ve aşırı faâliyet içinde ezilebiliyor, ifrattan tefrîte yu-varlanabiliyor. Belirli bir zaman sonra da, bir müslümanın asgarî gö-revlerini bile terk eden çizgiye gelebiliyor. Hâfızlığa zorlanıp, insanî ve İslâmî olmayan usûllerle zorla hâfız yapılan nice gencin, hayatı bo-yunca Kur'an'dan ve dâvâdan uzak yaşaması gibi durumlar hep dinin zorlaştırılması ve idealize edilmesiyle ilgili problemlerdir.

İslâmî faâliyet ve hizmetlerde dâvânın yükü ve sorumluluğu fe-dâkâr ve gayretli bir tek kişinin üzerine yüklenmekte, onlarca insanın yapacağını bu bir kişi aşırı zorluklarla yerine getirmektedir. Cemaatin diğer fertleri de sadece onu eleştirip onun moralini bozmaktadır. Bu-nun sonucu olarak üzerine aşırı yük yüklenen kişi maddî ve mânevî yönden yıpranmakta ve bir zaman sonra ister istemez bir köşeye çe-kilip pasifize olmakta, hattâ bazen dâvâdan, faâliyetten soğumaktadır.

Daha önce Beled sûresinde Rabbimiz, “Şu nankör insana bir bakın ki o Akabe’yi aşamadı. Akabe’nin hakkından gelemedi. O zor geçidi ikdiham edemedi” buyurarak kulluğun zorluğundan söz ediyordu ya, bakın burada işte böyle yaşayan insan için bu yolun artık çok kolaylaştığını anlatıyor.

Nahl sûresinde de bu husus şöyle anlatılıyordu:

“Kadın, erkek, inanmış olarak kim iyi iş işlerse, ona hoş bir hayat yaşatacağız. Ecirlerini yaptıklarından daha güzeli ile ödeyeceğiz.”
(Nahl 97)

Meryem sûresinde de şöyle buyruluyor:
“İnanıp yararlı iş işleyenleri, Rahmân, sevgili kılacaktır.”
(Meryem 96)

Onlar hem dünyada hem de âhirette çok güzel ve kolay bir ha-yat yaşayacaklardır. Çünkü iyi insanları herkes sever. Hayatını Allah için yaşayan, Allah’ın istediği biçimde yaşayan bir insan herkes tarafından sevilip sayılır ve herkes tarafından takdir edilir. Şu anda bile bi-zim yerli kâfirlerin, şerli kimselerden korktukları için parayla alâkalı veya çok önemli makamlara böyle Müslümanları aradıklarını görüyoruz.

2. Bu kolaya kolaylamanın bir ikinci mânâsını da şöyle anlı-yoruz: Allah, onun için hesabı kolaylaştıracaktır. Hem dünyada, hem de ukbâda Allah onun hesabını kolaylaştıracaktır. Kim verirse, muttaki olursa, tevhidi kabullenirse, bu tevhid ve onun sonucu olan cenneti umarak verirse o kişinin hayatını cennete kolaylayacaktır Allah. Cennete gidiş yolunu ona kolaylaştıracak ve kolayca cennete gidecektir o kişi. İnşikâk’ta da öyle deniyordu:
“Amel defteri kendisine sağından verilen kimse, kolay geçireceği bir hesaba çekilir ve arkadaşlarının yanına sevinçle döner.”
(İnşikâk 8-9)
İşte bu üç özellik sahipleri böyle hem dünyada hem de âhirette kolaya kolaylanırken, buna mukabil olarak şu üç özellik sahiplerinin de zora kolaylanacağını anlatacak Rabbimiz:
8-10. “Ama, cimrilik eden, kendini Allah’tan müstağnî sayan, hüsnâyı (O en güzel sözü) yalanlayan kimsenin de güçlüğe uğramasını kolaylaştırırız.”

Ama öncekinin tamamen tersine kim de tutar, cimrilik yapar, vermekten korkar, pahillik yaparsa. Bir de müstağnî davranır, kendi kendine yeteceğine inanır, müstağnî davranırsa. Yani ben bana yeterim, ben beni kurtarırım derse. Hüsnâyı, tevhidi, dini, kitabı, sünneti, cenneti ve verene yarın Allah’ın bolca vereceğini yalanlarsa. Kendi elindekilere güvenerek cennettekileri istemezse, cennete karşı isteksiz davranırsa, ona da zoru kolaylaştıracağız, diyor Allah.

Allah onun için zoru kolaylaştıracak ve zor artık onun için kolay olacaktır. Bir Müslüman için çok zor olan, bir Müslümanın asla yapmayacağı, yapamayacağı çok zor şeyler artık bu kimse için kolay hale gelecektir. Meselâ evine gideceksiniz bir adamın, evine gittiğiniz bu adam hanımını giydirip kuşatacak, süsleyecek, püsleyecek, en güzel elbiselerini giydirecek ve gelen misafirlerinin karşısına çıkarıp onlara ikram edecek. Onlara izzet ve ikram adına

adam karısını önlerine sunacak. Ne kadar zor bir şey değil mi bu? Kadın için de onun kocası için de ne kadar zor değil mi? Ama yapıyorlar şimdi bunu! O kadar kolay yapıyor ki bunu adam, zerre kadar yüzü bile kızarmıyor. Yani zor ne kadar kolaylaşmış değil mi? Bir Müslüman için çok zor olan bir iş bu tür insanların hayatında ne kadar kolay hale gelmiş değil mi? Veya meselâ bir kadının tüm vücudunu ortaya dökerek sokağa çıkması, vücudunu insanların nazarlarına arzetmesi çok zordur değil mi? Böyle bir talihsizlikle karşı karşıya kalmaktansa bin defa öl-meyi ister Müslüman bir kadın. Değil vücudunu böyle sere serpe insanlara arz etmek, saçının bir teli bile başkalarına görünmektense öl-meyi tercih eder Müslüman bir kadın. Ama bakın sokaklarınıza… O zor bildiğiniz, çok zor kabul ettiğiniz şeyin kimi kadınların hayatında nasıl kolaylaştığını bir görün. Bu zor nasıl kolaylaşmış değil mi insanların hayatında?

Veya meselâ bir adamın içki içmesi, zina etmesi, fâiz yemesi, kumar oynaması, domuz eti yemesi, yalan söylemesi ve buna benzer günahları işlemesi çok zordur. Ama bakın hüsnâyı, İslâm'ı, Kur'an'ı, Sünneti ve tevhidi yalanlayanlar için çok kolaydır bunlar. İnsanların bu zorları ne kadar kolay yaptıklarını görüyoruz. Allah kolaylaştırıvermiş bu insanlara bunları. Meselâ bir adamın namazsız bir hayatı kabullenmesi çok zordur. Bir vakit namaz kılamamaktansa bin defa ölmeyi tercih eder bir Müslüman değil mi? Namazsız bir hayat çok zordur. Ama gelin görün ki namazsızlık çok kolaylaşmıştır pek çoğunun hayatında. Adam çok rahat terk edebilmektedir namazı ve hiç rahatsızlık duymamaktadır bundan. Neden? Çünkü hüsnâyı, Allah'ı, dini, Kur'-an'ı, Sünneti, cenneti yalanlamıştır adam. İşte böyle kimseler için zo-ru kolaylaştıracaktır Rabbimiz. Bir de burada kolaylaştırılmasından söz edilen üsra, İslâm yoludur, cennet yoludur. İslâm yolunda yürümeyi onlara zorlaştıracak, İslâm'dan ve Müslümanca bir hayattan nef-ret ettirecek ve küfür yolunu ona kolay getirecektir. Nitekim En'âm sû-resinde de bu konu şöyle anlatılır:

"Allah kimi doğru yola koymak isterse onun kalbini İslâmiyet'e açar, kimi de saptırmak isterse, göğe yükseliyormuş gibi, kalbini dar ve sıkıntılı kılar. Allah böylece, inanmayanları küfür bataklığında bırakır."

(En'âm 125)

Evet kalpleri İslâm'a açılan, İslâm yolu kolaylaştırılan mü'min-lere karşılık kimilerinin kalbi de İslâm'a kapatılmaktadır. Allah kimi de saptırmak, dalâlette bırakmak isterse, adam kendisi dalâleti tercih eder, Allah da onu dalâlette bırakmak isterse birinci insanın zıddına onu göğsünü o kadar daraltır ki, o kadar sıkıntılara sokar ki, kişi sanki gökyüzüne yükseliyormuş gibi içinde büyük darlık hisseder. Evet sapıtmak isteyen, saptırmak isteyen kimselerin kalplerinde de öyle bir darlık, öyle bir huzursuzluk yaratır ki Allah, sanki bir ağaca, dağa değil de, gökyüzüne tırmanıyormuşçasına sıkıntı ve isteksizlik hisseder. Gönlünü İslâm'dan ve kulluktan soğutuverir Allah onun. Hoşlanmaz Allah'tan, hoşlanmaz peygamberden, nefret eder kitaptan, namazı sevmez,

tesettürü beğenmez, İslâm'dan rahat değildir, mescide gidişi idama gidiş bilir. Bunlar zorlaştırılırken tüm günahlar, tüm kötülükler de kolay hale getirilecektir onun için.

Demek ki yolun zorluğu o yolun fıtrata ters olmasındandır. Al-lah fıtratına uygun olmayan zor bir yola giren kimseye bu yolu kolaylaştırarak onun cehenneme yuvarlanmasına imkân sağlıyor.

Yine burada zorlaştırılacak olan, önceki mü'minlerin zıddına hayatlarının, rızıklarının hayat programlarının zorlaştırılmasıdır. Tâ-hâ sûresinde bu husus şöyle anlatılır:

"Benim Kitabımdan yüz çeviren bilsin ki onun dar bir geçimi olur ve kıyamet günü de onu kör olarak haşr ederiz."
(Tâ-hâ 124)

Bir de burada kolaylaştırılan üsradan kasıt cehennemdir. Allah hüsnâyı, tevhidi, cenneti, Kur'an'ı, Sünneti yalanlayanları cehenneme kolaylaştıracaktır. Onların yollarını cehenneme, ateşe kolaylaştıracak, cehennem yollarını kolaylaştıracaktır. Cehenneme götürücü, şerre götürücü yollarını kolaylaştıracaktır Rabbimiz onların.

Hüsnâyı tasdik edeni kolaylıkla cennete götüreceğiz, cennet yolunu ona kolaylaştıracağız diyen Allah, aksini yapanları da cehenneme kolaylaştıracağını anlatıyor. Çünkü hüsnâyı tasdik edenin âkıbeti ona ulaşmaktır. Hüsnâyı reddeden kimsenin âkıbeti de ondan mahrumiyettir. Cenneti isteyen cennete, cehennemi isteyen de cehenneme ulaşacaktır. Hüsnâyı tasdik eden, elbette ona ulaşacaktır. Zira iyilik yapanların, güzellik yapanların sonunun iyilik ve güzellik ola-cağına inanmıştır bu insan. Bu îman çok önemlidir. Çünkü buna inan-mayan kişi, yani iyiliğin sonunun iyilik olacağına inanmayan kişi asla iyilik yapamaz. Âhirete îman etmeyen, yaptıklarının boşa gideceğini zanneden kişi için iyilik yapmak enayiliktir. Onun için iyilik yapmak boştur. Zira karşılığını göremeyeceği bir şeyi yapmak enayilikten başka bir şey değildir. Çünkü adam âhirete inanmamaktadır. Yaptıklarının karşılığını görmek ve hesabını ödemek üzere bir daha dirilişe, ö-lüm ötesi hayata inanmamaktadır. Verene yarın Allah'ın bolca vereceğine inanmamaktadır, salih amellerin boşa gideceğini zannetmektedir. Hüsnâyı yalanlamakta ve cennete inanmamaktadır.

Faziletin önü zor ve acı olsa da sonu saadettir. Rezaletin önü rahat ve tatlı olsa da, sonu perişanlık ve bedbahtlıktır. İşte buna inanan kişi Hüsnâya koşar, iyilik yapmaya gayret eder, Allah ta bu konuda ona yardım eder, kolaylık verir. Hüsnâyı gerçekleştirme yolunda ayak bağı olabilecek kadın, para, toplum, aile, nefis, mal, mülk gibi engellere karşı Allah ona güç, kuvvet verir.

Ama cimrilik yapan, Hüsnâyı reddeden, müstağnî davranan, kendi kendine yetebileceğini zanneden bugünün zengin tipleri, akıllıdırlar, ferasetlidirler. Güya iş bilirler, kafaları çalışır, fakülte bitirmişler. “Kazanırım!” diyor adam. “Kafamı çalıştırır kazanırım!” diyor. “Bu serveti aklımı kullandım, kafamı çalıştırdım da öyle elde ettim” diyor. Halbuki bu malı, bu serveti veren Allah’tır. Eğer onu kendi kazansaydı hiç ayrılmazdı ondan değil mi? Halbuki bakıyoruz, ya kendisi o malı terk edip gitmekte, ya da mal onu terk etmektedir. Böyle ikili bir oyun içindedir insan. Halbuki o malı da, onu elde etme gücünü de, zekâsını da veren Allah’tır. Yazmak lâzım tüm amirlerin koltuğuna: “Senden önce burada bir başkası oturuyordu.” Yazmak lâzım insanların gözlerinin önüne: “Senden önce senin şu anda tohum attığın tarlaya dün bir başkası tohum atıyordu.” “Bindiğin arabaya dün başkaları biniyordu.” “Oturduğun evde dün bir başkası oturuyordu.” “O cebindeki dün bir başkasının cebindeydi.”

Birinin mezar taşına yazmışlar: “Zavallı, hayatı boyunca hep toplar ve çarpardı. Bölmeyi ve çıkarmayı hiç bilmezdi. Ölünce vereseleri onu da tamamlayıverdiler.”

İşte bu tipler Hüsnâyı yalanlarlar da onun için cimrilik yaparlar. Allah da onlara üsrayı kolaylaştırıverir. İsyanı kolaylaştırır, itaati zorlaştırıverir. İbadet edemezler, namaz kılamazlar, zekât veremezler, İslâm’ı yaşayamazlar, âhireti hesap edemezler. “Hele bir gelsin bakalım, o zaman düşünürüz” derler. Ama o gün geldi mi de, “Ne olur bizi geri çevir Allah’ım” derler. Tıpkı Ümeyye bin Halef gibi: “Gün günden beter, Müslüman olmanın zamanı değil, İslâm’a girmenin faydası yoktur” derler. “Bu devirde paranın açmayacağı kapı yoktur, devir para devridir, İslâm karın doyurmuyor” derler.

İşte bunlar zorluğu yenemeyecektir. Zorluk, üsra bunların sürekli tepelerine binecek, sürekli dünyada mutsuz olacaklar, hep korku içinde olacaklar. Ya şu mallarını zorla, zulümle ellerinden aldığımız mazlumlar bir gün uyanırsa! diye uykuları kaçar. Kaçıyor da nitekim. Takkeli bir çocuk, sakallı bir genç, tesettürlü bir kızcağız görüverseler, bir tekbir sesi duyuverseler, acaba uyanıyorlar mı? diye akılları gidiyor.

Hüsnâyı tasdik eden ve Hüsnâyı reddeden kişi anlatılıyor burada. Cimrilik edenle, infak eden anlatılıyor. Allah diyor ki, “Verin artırayım! Verin vereyim! Verin şimdi, yarın ona muhtaç olduğunuz bir günde benden fazlasıyla alırsınız.” İşte Hüsnâ budur. Allah için bir lira vereceksiniz, size karşılığında yedi yüz verecek Mevlâ. Bir de bu kadarla da kalmayacak dilediğine kat kat artıracaktır Allah.

11. “O kimse ölüp ateşe yuvarlandığı zaman, malı ona fayda vermez.”

Bu cimriler, bu kendi kendilerine yeteceğini, kendi kendilerini kurtarabileceklerine inanan bu müstağnîler bir kere düştüler mi, bir kere düşmeye başladılar mı, bir kere şarampole yuvarlanmaya, kabre doğru sendelemeye başladılar mı, ne malları, ne tedbirleri, ne rütbeleri, ne diplomaları, ne de güçleri onları kurtaramayacak, bir fayda sağlamayacaktır onlara. Tereddileri, inhitatları, düşüşleri başladığı anda ne biriktirdikleri, ne öpüp bağırlarına basıp vermedikleri, ne tedbirleri, ne saltanatları, ne iktidarları, ne rütbeleri, ne diplomaları, ne çevreleri, yardakçıları hiçbir şeyleri onları kurtaramayacaktır. Halbuki o mallarına, o servetlerine, o makamlarına ve saltanatlarına güvendikleri için sapmışlardı. Malları, mülkleriyle ebedîleşme sevdasına, ölümsüzleşme sevdasına kapılmışlar ve kendilerini Allah'tan ve Allah'ın hayat programından müstağnî görmüşlerdi. Şimdi o malları ve saltanatları onlara hiçbir fayda sağlayamamakta, düşüşlerine engel olamamaktadır.

İşte Bedir, işte Firavunlar, işte Nemrutlar, işte Ebu Cehiller, iş-te Roma, işte Bizans ve işte ibretlerle dolu tarih. Kendilerini müstağnî görenler, "Bizim Allah'a da, Allah'ın kitabına da, Allah'ın dinine de, O'-nun hayat programına da ihtiyacımız yoktur. Bizim tevhide de, cennete de, oradaki nîmetlere de ihtiyacımız yoktur" diyerek müstağnî, ey-vallahsız davranan bu kâfirler düşmeye başladıklarında, ayakları kaydığında, şarampole, kabre devrildikleri zaman malları, mülkleri onları kurtaramayacaktır. Öyleyse gözünüzü açıp dinleyin:

12. "Bize düşen sadece doğru yolu göstermektir."

Hidâyet Bizdedir, hidâyet Bizdendir. Hidâyet yolu Bize aittir. Doğru yolu da, eğri yolu da beyan edip açıklamak Bize aittir. Yol Bize aittir, öyleyse yolunuzu bize sorun. Hidâyet Bize aittir, öyleyse hidâyeti Bizden isteyin. Belki akıllı olabilirsin ama unutma ki veren O'dur. Güçlü olabilirsin ama bilesin ki veren O. Bilgin becerin olabilir, ama bağışlayan O. Belki malın olabilir, ama bilesin ki veren O'dur. Çoluk-çocuğun, çevren, avenen, kredin olabilir, unutmayasın ki tüm bunları veren O'dur.

Hidâyet, yol Allah'tandır. Eğer hidâyet istiyorsanız, eğer kendinize bir yol arıyorsanız, bir sistem, bir hayat programı arıyorsanız bilesiniz ki hidâyet Allah'ın hidâyeti, yol Allah'ın yoludur. Probleminiz varsa Allah'a havale edin, Allah'a yalvarın, Allah'a yakarın. Allah'ın âyetlerinin tarif ettiği bir hayata yöneliverdiniz mi, bakacaksınız ki tüm problemleriniz kendiliğinden çözülmüştür. Ekonomik, siyasî, içtimaî, askerî, eğitim, hukuk, seçim, geçim tüm dertleriniz bitecektir. Çünkü o zaman siz yenilmez ve yanılmaz bir Allah'la

berabersiniz demektir. Çünkü siz yolunuzu Allah'la bulmuş ve Allah'ın yoluna girmişiniz demektir.

Hidâyet Allah'tan iken, yol göstermek Allah'a aitken yıllardır bizler vahyi bıraktık, Allah'tan gelen hidâyete sırt çevirdik ve içimizdeki, dışımızdaki yerli ve yabancı kâfirlerin hevâ ve heveslerine uyduk. Hidâyeti onlardan bekledik. Onların yol gösterilerine tabi olduk. "Ey Yahudi ve Hıristiyanlar! Ey bizim efendilerimiz! Ey bizim hocalarımız! Bak biz de sizin gibi olduk! Sizin hidâyetinize, sizin yolunuza tabi olduk! Sizin gibi giyiniyor, sizin gibi soyunuyoruz! Sizin yasalarınızı, sizin hukukunuzu kullanıyoruz! Eskiden tepeden tırnağa giyinirdik, ama şimdi bak sizin hatırınıza kılık-kıyafetimizi değiştirdik! Sizin yazınızı kullanıyor, sizin eğitiminize sahip çıkıyoruz! Sizin kanunlarınızı, sizin tatillerinizi, sizin takvimlerinizi kullanıyoruz! Sizin hatırınıza NATO'ya girdik! Birleşmiş Milletlere üye olduk! A.T'la nikâhlandık, I.M.F ile nişanlandık. Bugüne kadar bir dediğinizi iki etmedik" diye bu kâfirlere yalvarıp yakardığımız halde yine de kendimizi sevdiremedik. Ama beri tarafta Allah'ın hidâyetini terk ettiğimiz için Rabbimizin yardımı kesildi. Hidâyetini, yolunu terk ettiğimiz Rabbimizin yardımı kesilince de gittikçe batağa battık ve bir türlü belimizi doğrultamadık. Elbette öyle olacaktık. Çünkü yol sadece Allah'ın yoluydu, hidâyet sadece Allah'a aitti.

Şu andaki çağdaş sistemler bunların topluma yansıyan yönü üzerine kurulmuştur. Tüm müşrik sistemler bu esaslara dayanmaktadır. Ya mal çokluğuna dayanır ki bunun adı kapitalizmdir. Ya çoluk-çocuk, ırk çokluğuna dayanır ki, bunun adı faşizmdir. Veya güçlü ol-maya dayanır ki, bunun adı da despotizm, yani krallıktır. Tüm sahip olduklarını Allah'tan bilmeyen, Allah'ın hidâyetine tabi olmayan insanların tarih boyunca düştükleri bataklıklardır bunlar. Hani Kehf'te de öyle deniyordu:

"De ki: "Gerçek hidâyet Rabbinizdendir. "Dileyen inansın, dileyen inkâr etsin."
(Kehf 29)

Dileyen îman etsin, dileyen de küfretsin. Artık hak, hidâyet bu kadar açık ve net bir biçimde ortadayken ve herkesin ona ulaşma im-kânı da varken, artık tartışmaya gerek yoktur. Birilerinin Müslümanların inanışlarını, hayatlarını sorgulamaya hakkı yoktur. Biz Allah'ın hidâyetine tabi olmuşuz. Bizim yaşadığımız hayat Allah'tan gelen bir hayat tarzıdır. Rabbimizden hak olan kitabında bize hidâyet olarak ne gelmişse, Rabbimiz bizim adımıza nelerden razı olmuş ve bizi nelerle sorumlu tutmuşsa biz onları yapıyor ve öylece yaşıyoruz. Bizim bu ko-nuda herhangi bir yetkimiz ve sorumluluğumuz yoktur. Yani bu yaşadığımız hayatı biz düşünüp taşınıp kendimiz belirlemedik. Rabbimiz dedi, biz de yapıyoruz, yaşıyoruz hepsi bu kadar. Sorgulayacaklarsa bizi değil, Allah'ı

sorgulasınlar. Hak, hidâyet, din Allah'ındır, hukuk Allah'ın hukukudur, yasa Allah'ın yasasıdır. Dileyen buna îman eder, dileyen de dilediği gibi yaşar. Dileyen Hâdî olarak, Rabb olarak Allah'ı, din olarak O'nun dinini, yol olarak O'nun yolunu, sistem olarak O'nun sistemini kabul edip öylece yaşar, dileyen de Allah'tan başkalarının yasalarını, Allah'tan başkalarının hidâyetlerini, yollarını, sistemlerini benimser ve onlara kulluk eder. Dileyen Allah'ın kulu olarak mü'-min, dileyen de dilediği kimselerin kulu olarak kâfir olabilir. Hattâ dileyen de yeryüzünde kendisinin İlâhlığını bile iddia edebilir. Allah yeryüzünde bu imkânı kullarına yasaları gereği vermiştir. Sonucuna kendileri katlanmak kayd-u şartıyla dileyen dilediği yolu tercih edebilir.

Ama siz bilirsiniz. İsterseniz Rabbinizin hidâyetini reddedip burnunuzun doğrusuna gidin. İsterseniz Rabbinizin hayat programını reddederek ya kendi hevâ ve hevesleriniz istikâmetinde ya da kimi yapay tanrıların, tanrıçaların yasaları istikâmetinde bir hayat yaşayın. Ama şunu unutmayın ki:

13. "Şüphesiz âhiret de, dünya da Bizimdir."

Dünya da bize aittir, âhirette bize aittir. dünya da bizimdir âhi-ret de bizimdir diyor Allah. İmam Mâlik der ki: "Ömer bin Abdülaziz bir defasında bize akşam namazı kıldırdı, bu âyete gelince hıçkırığa boğuldu, okuyamadı ve başka âyete geçti." Bize hiçbir şey demeyen bu âyet sahâbeye çok şey söylüyordu. Evet dünya da bizimdir, âhirette. Bunun mânâsını şöyle birkaç madde halinde özetlemeye çalışalım:

1. Dünya da bize aittir, âhiret de bize aittir. Ey insanlar, konumu gereği veya iradeleriniz gereği Allah dünyada size dokunmadı diye dünyayı atlattık zannediyordunuz, ama âhirette bizimdir, orada ne yapacaksınız ya? Allah'ı dünyada atlattığınızı zannediyorsunuz belki ama, âhirette ne yapacaksınız? Orası da bizimdir. Yani dünyanın konusu sizin kendi kendinize plan, program yapmanıza müsaittir. Hikmeti gereği Allah sizlere irade vermiştir. İmtihan gereği Allah do-kunmuyor dünyada size. Peki öbür tarafta ne yapacaksınız? Dünya kendinizin zannediyorsunuz ve aldanıyorsunuz, halbuki dünya Allah'ındır, âhiret te onundur.

2. Sakın şaşırıp yanılıp ta mülkün kendinize ait olduğunu zannetmeyin. Dünyanın da, âhiretin de mülkü bizimdir diyor Allah.

3. Sizin zannettiğiniz gibi dünya ile âhiret ayrı değildir. Dünya ile âhiret bir bütündür. Öyleyse Allah yolunda olun, Sırat-ı Müstakîme girin, diyor Rabbimiz.

4. Dünyanın da, âhiretin de mülkü bizimdir. Binaenaleyh hangisini isterseniz onu size veririz, ama neticesi size aittir. Kim dünyayı isterse kıl payı bile eksiltilmeden onu ona veririz, ama sonucuna kendisi katlanmak şartıyla.

Bu âyetten anlaşılan o ki, sadece dünyalık isteyen, planını, programını dünyalık elde etmek için yapan ve âhireti hesaba katmayan kimselerin ne kadar akılsız ve aptal olduklarını anlatıyor Rabbi-miz. Biz biliyoruz ki dünya rızkı mü'min-kâfir ayırımı yapılmaksızın Al-lah'ın bir lütfudur. Yani dünyayı isteyenlere de, âhireti isteyenlere de dünya rızkı verilmektedir. Bu konuda ikisi arasında bir fark gözetilme-mektedir. Bunu Kitabımızın başka âyetleri anlatmaktadır. Bu zaten ezelde takdir edilip hükme bağlanmıştır. Onun için tüm hesaplarını dünyalık için yapanlar aslında en büyük aptaldırlar. Neden? Zaten ve-rilecek de ondan. Zaten Allah onu onlara verecek. Allah zaten herkese dünyada bir şeyler ayırmışken, âhiretini ayaklarının altına alırcasına dünyanın ve dünyalıkların peşine takılanlar aptal değil de nedir şimdi? Öyle değil mi? Bana ayırdığını zaten bana ulaştıracak Rabbim dünyada. Bana ayırdığını kesinlikle başkalarına vermeyecek, başkalarına ayırdığını da, çatlasam patlasam da kesinlikle bana vermeyecek. Ya da ben gecemi gündüzüme katarak çırpınsam da Allah'ın ba-na takdir ettiğinden fazlası da bana gelmeyecek. Bunu zaten vaad e-diyor Allah. Hal böyleyken, ben tutmuşum bana ayrılan dünyalık rızık konusunda tüm zamanımı harcayarak âhiret konusunda plan program yapmayayım. Bu aptallığın, ahmaklığın daniskasıdır.

Bakın burada bu konuyu açıklayan bir hadis okuyayım.

"Eğer sizler rızık konusunda hakkıyla Allah'a güvenip tevekkül etmiş olsaydınız, sabahleyin yuvalarından aç çıkıp akşamleyin tok dönen kuşları doyurduğu gibi Allah sizleri de doyururdu."

Eğer gereği gibi, hak neyi gerektiriyorsa, tevekkülün hakkı neyse onu ona vere vere Allah'a bir tevekkülünüz, Allah'a bir vekalet vermeniz varsa, Allah'ı vekil kabul etme konusunda bu iş neyi gerektiriyorsa ona baştan evet diyorsanız, o zaman iyi bilin ki Allah sizlere tıpkı kuşlara rızık verdiği gibi rızık verirdi.

Hani bilirsiniz kuşlar açlıktan karınları çekilmiş olduğu halde sabahleyin yuvalarından çıkarlar, karınları dolmuş olduğu halde akşamleyin geri dönerler. Bizim hayatımızda ne kuş kalmış, ne kuşların yuvaya dönüşü. Ne kuşların yuvası kalmış, ne de yuvada bekleyen kuşlar. Biz onları kafese koymuşuz. Sabah karınları aç, akşam karınları doymuş değil, biz ne zaman verirsek o zaman, biz ne zaman ver-mezsek o zaman, bu manzaraları biz öyle görürüz diyenlere sözüm yok. Öyle değil benim anlattığım, ayrı bir ortam, farklı bir özgürlük or-tamı. Kuşlar, yuvalarında sabahlayan kuşlar. Gagalarında getirdikleri yiyecekleri yavrularıyla paylaşan kuşlar. Yuva yapan, orada

yavrularının büyümesi için kanat çırpan, kanat geren kuşlar. Sabah aç karına çıkıyorlar, Allah onlara bir yerlerden rızık veriyor, yeter ki onlar rızık a-ramaya çıksınlar. Sonra karınları doymuş olarak geri geliyorlar.

Peki biz de aynı şekilde mi? Yani biz de Allah'ın bize tahsis ettiği rızkı bulmak üzere, ama helalinden bulmak gayesiyle sabah evlerimizden çıkıp, bulunduğumuz makam ve mekândan ayrılıp Allah'ın bize ta ana karnında tahsis ettiği rızkı bulmak adına helalinden bulmak üzere sa'y u gayret etsek, bulur muyuz? Ben bunun için anlattım zaten, elbette buluruz. Yani yaygın bir halk tabiri ile söylersek Allah elbette deldiği boğazı aç bırakacak değildir. Eğer öldürmeyecekse onu aç bırakacak değildir. Vakti gelemeden, eceli dolmadan da kimsenin ölmeyeceğini biliyoruz. Ecel gelinceye kadar Allah'ın bize tahsis ettiğini mutlaka biz bulacağız. Ama nedense insanlar anlamak istediği anlamaya, istediği gibi anmak için dinlemeye hazırlar sanki. Aynı konuşmayı birden fazla insan dinlesin, ne anlatıldı desinler, hepsi aynısını söyleyemiyorlar. Neden mi ki? Kasıtları olduğunu zannetmiyo-rum, ama o konuşmayı dinlemeye gelmeden önceki hayatları, kafaları, kafa yapıları, beklentileri, istekleri, arzuları farklı da ondan.

Bir ramazan bir büyük camide bir hoca efendi vaaz verirken orucu bozan ve bozmayan şeylerden söz ediyormuş. Derken söz arasında demiş ki; "cemaat, toz ile balgam orucu bozmaz" Toz ve balgam. Zaruridir bunlar, onsuz bir hayat düşünemezsiniz, engelleyemezsiniz diye anlatmış. Tam o arada uyur uyanık dinlerken kendine gelen cemaatten biri; oh demiş, ne âlâ, demek tuzla şalgam orucu bozmazsa tamam bu iş. Camiden çıkışı zor beklemiş, bütün milletin gözü önünde başlamış şalgamı tuza basıp yemeye. Hayrola demişler, nerden icap etti? Adamın cevabı hazırdır; duymadınız mı, hoca demedi mi tuzla şalgam orucu bozmaz. Adamın kastı var mıydı size gö-re? Bence yok. Yani adam aslında samimi, mazeretli. Ama bu mazeret onu kurtarır mı, kurtarmaz mı o başkadır. Onu hesap gören bilecektir.

İşte bu sözleri dinleyenler de aynı şekilde dinliyorlar. Aynen o insan gibi sözü yanlış anladıklarını görüyoruz. Allah eğer siz cidden bana güvenir dayanırsanız, beni gerçekten Rezzâk bilirseniz. Hocanın biri, bir müslüman müslümanlara bu konuyu anlatıyormuş. Ey müslümanlar, Allah'ı vekil kabul edin. Sadece O'na dayanıp güvenin. O'nu Rezzâk bilin, rızık konusunda endişe etmeyin. Allah'a güvencinizi sarsmayın. Acaba mı demeyin. Acaba Allah bana da rızık verir mi ki, vermez mi ki demeyin diye anlatınca, oradaki dinleyenler iki grup olmuşlar. Bir grup demiş ki; olmaz öyle şey. Ne demek? Demek ki ben yatsam da Allah rızık verecek öyle mi? Ötekiler de demişler ki; öyle anlaşılmaz. Sen yat da Allah sana rızık versin anlamına gelmez bu iş. Ama her şeye rağmen Allah, kime ne rızık ayırmış ise o mutlaka ona ulaşacaktır, gibi açıklamalarla tartışma sürmüş gitmiş. Sonra adam inat edip ötekilerin haksızlığını, yani

yatınca insana rızık gel-mezmiş konusunu onlara anlatmak için şöyle orman kenarında kendine uygun bir yer bulmuş ve beklemiş. Beni bulacak demek rızık tamam ben de bekliyorum demiş. Bir gün, iki gün, derken üç gün, dermanı bitmiş, sonra saatler dakikalar ne kadar geçmiş bilmez öylece yarı baygın kalmış orada. Bir ara bir hayat belirtisi, derken iki adam çıka gelmiş. Vurdukları bir av hayvanını şöyle bir kenarda kızartıp yeme çabasındalar. Berikinin onlara seslenecek gücü kalmamış, bağıracak imkânı yokmuş, dermanı kalmamış ama gücü yettiği kadar inlemeye başlamış. Derken onlardan biri fark etmiş. A! Demiş, durun hele, buralarda bir inilti var, bir ses duydum. Derken fark etmişler, şu taraftan, aha işte burada, bir adam var, yarı baygın galiba demişler, adamın boğazından bir şeyler vermişler, şöyle biraz kendine getirmişler, ateşte ısıtmışlar, vücudunu ovmuşlar, gözünü açmışlar, sonra sormuşlar; arkadaş, nedir senin halin ahvalin? Kimsin, necisin, ne ararsın burada? Kim getirdi seni buraya? Üstelik elin ayağın da bağlı değil. Adam başından geçenleri anlatmış. Ben demiş, Allah'ın her şe-ye rağmen rızık vereceği konusunda şüphem vardı. Yani bir kenara geçerim öyleyse, rızık verecekse verecektir diye ondan dolayı gelip buraya yattım, evet Allah rızık veriyor ama, demek ki biraz fazla inlemek gerekiyormuş, sadece ben burayı unutmuşum demiş.

Evet, biraz daha inlemek gerekiyor bazen. Hani ağlamayan çocuk ve meme gibi belki ama, siz isterseniz insanların en gözde çocuklarından biri, en gözde annelerinden biri olan Hacer ve oğlu İs-mail'i hatırlayın. Rızıkları bitmişti onların da. Çocuğun yiyeceği kalmamıştı. Yanlarında yiyecek kalmayınca yapılacak iş rızık aramak için sa'ydi, çabaydı, bir Safa'ya bir de Merve'ye gidilecekti. Çünkü on-lar Allah'ın şeairiydi, işaret levhalarıydı. Rızık aramak için onların ötesine, berisine gidilmezdi. Dikkat edilmesi gerekiyordu……

İşte eğer biz, Allah'a hakkıyla tevekkül etseydik, rızkın Allah'a ait olduğunu gerçek bilseydik, biz bize düşen helâl rızık arama konusundaki sa'yimizi yapınca, kesin Allah bize rızık verecekti, tıpkı kuşların sabahleyin yuvalarından karınları aç çıkıp akşamleyin tok olarak döndükleri gibi.

Ama galiba bizim burada biz hesap farkımız var, hesap hatası diyemeyeceğim, onu herkes kendisi değerlendirsin. Tamam, Allah as-lında herkese rızık vermeyi verir de diyorlar Allah'ın Rezzâk olduğunu bilen müslümanlar, ama O'nun bana vereceği rızık benim hesapladığım rızıkla uyuşmuyor. O'nunki ile benimki bir birini tutmuyor. Soframda şunlar, dolabımda bunlar olsun istiyorum. Kesemde şu kadar, kasamda bu kadar olsun istiyorum. Altımda şöyle bir rızık, üstümde böyle bir nimet bekliyorum. Ama ben bunu Allah'a bırakırsam O kendisi gibi verirse hiç de benim istediklerimi kale almıyor, göz ardı ediyor sanki dercesine müslümanlar Allah'ın rızık tahsisine razı değillermiş gibi ne kadar olacağını kendileri belirlemeye

kalkışıyorlar. Belirlesinler, sonuç yine Allah'ın ayırdığı kadar ulaşıyor insanlara değil mi?

Yani biz çatlasak patlasak da, ölsek bitsek de aslında yine bize tahsis edilen kadar geliyor. Sonrası, insan daha fazlasını kazanır gibi görünse de birden elinden kayboluveriyor, alınıveriyor, hattâ eğer ona ait değilse kullanma imkânı bile bulamıyor insanlar. Demek ki as-lolan Allah'ı vekil bilmek, rızık konusunda Allah'a güvenmek, sen öyle dediysen tamam ya Rabbi diyebilmektir. Allah'ın Rezzâk olarak bizi doyuracağını kabul ettikten sonra artık gerisi elbette bizim için problem olmayacaktır.

Ama siz bilirsiniz. Siz bilirsiniz, isterseniz öyle yapmayın. İsterseniz âhireti yok farz edip tüm plan ve programlarınızı dünya adına, dünyayı elde etme adına, dünyayı kucaklama adına yapın. İsterseniz Rabbinizin hayat programından habersiz bir hayat yaşayın. İsterseniz Rabbinizin hidâyetine tâbi olmamada ısrarlı davranın. Şunu unutmayın ki:

14-15. "Sizi alevler saçan ateşle uyardım; oraya, yalanlayıp yüz çevirmiş olan o en azgından başkası yaslanmaz."

Ben sizi alev saçan, titreyen, kükreyen, müşterilerini bekleyen bir ateşle uyardım. Ben sizi yarın olacaklarla, yarın mutlak sûrette ba-şınıza geleceklerle uyardım. Size olan merhametimden dolayı her şe-yi açık açık size anlattım. Size o ateşi haber verdim ki, ancak şakiler, eşkıyalar, azgınlar, tâğutlar, Allah yasalarına teslim olmayanlar, Allah karşısında bilgi iddiasında bulunanlar, Allah karşısında güç iddiasında bulunanlar, Allah'a karşı, Allah'ın hidâyetine, Allah'ın hayat programına karşı müstağnî davrananlar o ateşe yaslanacaktır. Unutmayın ki Allah size bir uyarı göndermiştir. Nuh (a.s), Hud (a.s), İbrahim (a.s), Âd, Semûd ile ve en son sevgili elçisi Muhammed (a.s) ile size bir u-yarı göndermiştir. Size bir uyarı gelmiştir ki, o ateşe ancak şakiler yaslanacaktır.

Şakî, şekavet, saîdin, saâdetin zıddıdır. Sözlükte, yorgunluk, mutsuzluk ve perişanlık anlamlarına gelmektedir. Kişi, işlediği bir fiil (amel) yüzünden perişan olur. Sıkıntıya düşer, zorluk çeker. İçinde bulunduğu saâdet (mutluluk) halinden çıkar, mutsuzluğa, perişanlığa düşer. Bu durum 'şekavet'tir. Nitekim, ilk insanların Cennet'te yasak meyveyi yemesi, onları sıkıntıya sokmuştu. Onlar Cennet'te bol ni'-metlerin içerisinde iken, yaptıkları yanlış yüzünden ceza aldılar, sıkıntıya düştüler, saâdet halini kaybettiler. Bu anlamda 'şekavet' insanı sı-kıntıya sokan, ceza almasına sebep olan, mutsuzluğa düşmesine ka-pı açan davranıştır.

'Şekavet'in temelinde İlâhî yasakları çiğneme anlayışı vardır. İslâm'ın emir ve yasaklarına tamamen uymak bazı insanlara zor gibi gelir. Ancak kişi, İslâm'ın

emir ve yasaklarına aykırı hareket ettiği za-man, daha büyük bir 'şekavet'e (zorluğa, sıkıntıya) düşer. Eğer dinin zor gibi görünen emir ve yasaklarına uyulursa, hem bu dayanılmaz sı-kıntılardan kurtulmak mümkün olur, hem de arzu edilen 'saâdet'e ula-şılır.

İnsanlar Kur'an'ın tekliflerini zor bulabilir ve sıkıntı verici, ya da bazı dünyalık zevklerden uzaklaştırıcı sayabilirler. Halbuki Kur'an in-sanların 'şekavet'e düşmelerini önlemek ve onlara 'saâdet' kazandır-mak için indirilmiştir.

'Şekavet' içinde olanlara, bedbaht, mutsuz, sıkıntı ve güçlük çekenlere 'şakî' denilir. Türkçe'de 'şakî' diye bilinen, huysuz, yol ke-sen, yaramaz, isyancı anlamına gelen kavramın aslı da 'şekî'dir. An-cak 'şâkî' ile 'şekî' arasında anlam benzerliği vardır. Her ikisi de bed-baht insandır, her ikisi de kendi elleriyle mutsuzluğu kazanan, ken-dilerine sıkıntıyı seçen kimselerdir. Türkçe'de 'eşkıya' diye bildiğimiz bu tür kimseler aynı özelliği taşırlar. 'eşkıya', 'şekî'nin çoğuludur ve yol kesip insanları soyan anlamına kullanılmaktadır. 'Şakî' diye bilinen 'şekavet' sahiplerinin bazı özellikleri şunlardır: 'Şekavet sahipleri', top-lumunun yaramaz kimseleridir. Kendilerini güçlü sayarlar, azarlar ve şımarırlar. Doğru yolda olduklarını zannederler. Seçtikleri yolun ken-dilerini saâdete götüreceğini sanırlar. Halbuki onlar 'şekavet' içinde-dirler, mutsuzdurlar, ama mutlu olduklarını hayal ederler. 'Şakî'ler, İlâ-hî ölçülere karşı geldikleri için zorluğu, bedbahtlığı, mutsuzluğu, ce-zayı hak ederek sıkıntıyı kendileri kazanmışlardır. Onlar Hakk'tan ve İlâhî öğütten yüz çevirirler, bu gibi şeyleri hafife alırlar.

"Şu halde, eğer 'öğüt' ve hatırlatma bir yarar sağla-yacaksa, 'öğüt ver ve hatırlat'. (Allah'tan) içi titreyerek korkacak olan öğüt alıp düşünür. Bedbaht olan (şakî olan) ise ondan kaçınır."
(A'lâ, 9/11)

Onlar Allah'tan gelen dâveti yalanlarlar, inkâr ederler. Bu in-kârları sebebiyle hem bedbaht olurlar, hem de kendilerini sıkıntıya so-kacak şeyi kazanırlar.

16. "Ki o yalanlayıp yüz çevirmiş olandır."

Dini yalan sayar, Allah'ın hidâyetini, Allah yol gösterisini, Allah'ın hayat programı olan kitabını, Hüsnâyı, cenneti yalan sayar, din-lemez, sırt çevirir, ilgilenmez, önemsemez. Yalan sayan, yalanlayan, yüz çeviren, kabullenmeyen, cehennem ameliyle ilgilenen kişidir o. Ya diliyle inandığını iddia edip de hayatıyla yalanlayan, ya da hem di-liyle, hem de hayatıyla yalanlayan, yok farz eden, ciddiye almayan ki-şi o ateşe yaslanacaktır. Onun sığınağı, barınağı, anası, ana kucağı ateştir. Ama:

17-18. "Arınmak için malını veren, en çok sakınan kimse ise ondan uzak tutulur."

Muttaki olanlar, Allah'tan korkan, Allah'ın koruması altına giren, Allah'la yol bulan, Allah'ın hidâyetine tâbi olan ve hayatını Allah için yaşayan, Allah'ın belirlediği yasalara uygun olarak yaşayan, Allah'ın korunmasına yönelenler, Allah'ın korunmasına sığınanlar işte onlar ateşten kenar olacaklar, kenar duracaklardır. Yâsîn'de de öyle deniyordu:

"Allah şöyle buyurur: "Ey suçlular! Bugün mü'-minlerden ayrılın." (Yâsîn 59)

Günahkârlara denecek ki: "Ey mücrimler! Siz şöyle geçin bakalım! Siz ayrılın şu tarafa! Size yok bu iş! Size yok cennet! cennet sizin değildir! O mü'minlerindir." Mü'minler sevinç içinde cennete giderken, Allah onları hoşnutlukla karşılayıp selâmlarken, selâmetle karşılarken kâfirlere de işte böyle diyecek. Burada da hemen hemen aynısı söyleniyor. Muttaki olanlar kurtulacak o ateşten. Çünkü onlar mallarını verirler ve arınırlar. Yani mal-mülkle münâsebetlerini Allah'ın istediği gibi ayarlarlar. Mallarını temizlemek üzere Allah yolunda harcarlar. Malları konusunda Allah'ı söz sahibi bildiklerini ortaya korlar. Mallarını Allah yolunda ona muhtaç kimselere vererek nefislerini arındırırlar. Nefislerini cimrilik ve mala tamah gibi kötü hasletlerden temizlerler. Mallarında gözü olan fakir kardeşlerine o mallarından vererek onların arınmalarını sağlarlar. Sûrenin başında da açıkladığımız şekilde, Ebu Bekir efendimizin yaptığı gibi kâfirlerin elinde köleleştirilmiş kardeşlerini mal harcayıp satın alarak onları hürleştirip arındırırlar. Ama bunu yaparken de:

19-20. "O, yaptığı iyiliği birinden karşılık görmek için değil, ancak yüce Rabbinin hoşnutluğunu gözeterek yapmıştır."

Kimseden bir karşılık beklemez onlar. Hiç kimseye de bir borçları yoktur onların. Kimseye minnetleri yoktur. Yani mallarını verirken filanın gözüne girmek, falanlara öğünmek adına değil, sadece Allah'ın rızası için verirler. Sadece Rablerinin hoşnutluğunu ararlar. Rable-rinin veçhini umarlar. Verdiklerini li vechillah verirler.

Onlar Kur'an'ın başka yerlerinde anlatıldığı gibi men ve eza ile sadakalarını boşa çıkarmazlar. Daha iyisini beklediğinden dolayı insanlara iyilikte bulunmazlar. Kaz gelecek yerden tavuk esirgenmez mantığıyla insanlara iyilikte bulunmazlar. Ben bunu bir kere arabama bindirirsem bu bana araba alır beklentisiyle hareket etmezler. Hareketlerini buna bina etmezler. Karşındakine iki âyet anlattım diye iki çay içirmesini beklemezler. Ya da iki hadis anlattım diye aferin demelerini beklemezler. Veya ben bunlara İslâm'ı tebliğ ettim diye hemen karşısındakilerin hayatlarının değişmesini beklemezler. Yani karşısındaki

insanlara yaptığı bir iyilik, bir infak karşılığında onların kendisine minnet duymalarını, karşısında ezilip büzülmelerini istemezler onlar. Ya da yaptıkları bir infak karşılığında eza vererek, yardımda bulunduğu insanları tiksindirerek iyiliğe balgam atmazlar. Eğer iyilik Allah için yapılmışsa o buna her zaman lâyıktır derler. Onlar yaptıklarını sadece Allah için yaparlar ve sadece bu işin sonunda Allah'ın rızasını ve hoşnutluğunu umarlar.

Binaenaleyh sadaka verenler, yardımda bulunanlar, yardımda bulundukları insanlara karşı bu yardımı psikolojik bir komplekse dönüştürenler yaptıkları iyiliklerle karşılarındakini ezmeye çalışanlar bu amellerinin boşa gittiğini bilmelidirler. Böyle bir iyiliği, böyle kan kusturarak yapılmış bir infakı Allah hiçbir zaman kabul etmiyor. Çünkü bu amel Allah için değil başkaları için veya kendisinin daha faziletli daha üstün olduğunu ispat etmek için yapılmış bir ameldir. Zira öyle insanlar vardır ki, böyle eziyetlere maruz kalmaktansa aç kalıp ölmeyi tercih ederler. Kendi şeref ve onurlarını kaybetmektense yokluk ve sıkıntı içinde yaşamayı izzet ve şerefine mal olan bir zenginliğe tercih ederler. Evet onlar bütün bunlara tevessül etmeden sadece Allah için mal harcarlar ve:

21. "Elbette kendisi de hoşnut olacaktır."

Elbette yakında Rabbi da onu hoşnut edecektir. Tevbe sûresinin de anlattığı gibi Allah onlardan razı olmuş ve onları da razı olacakları bir hayata ulaştıracaktır.

"Allah, mü'min erkeklere ve mü'min kadınlara, te-melli kalacakları, içlerinden ırmaklar akan cennetler, Adn cennetlerinde hoş meskenler vaadetmiştir. Allah'ın hoşnut olması en büyük şeydir. İşte büyük kurtuluş budur."

(Tevbe 72)

Buhârî ve Müslim'in birlikte rivâyet ettikleri bir hadislerinde Rasulullah Efendimiz bu hususu şöyle anlatır:

"Cennetlikler cennete girdikleri zaman Azîz ve Celîl olan Allah onlara şöyle nida eder: "Ey kullarım! Bulunduğunuz durumlarınızdan razı mısınız?" Cennetlikler diyecekler ki: "Ey Rabbimiz, kimselere vermediğin nîmet ve mutluluğu bize verdiğin halde bizler durumlarımızdan nasıl razı olmayız? Bunun üzerine yüce Allah buyuracak ki: "Bundan daha kıymetlisini size vereyim mi?" Onlar derler ki: "Ey Rabbimiz, bundan daha kıymetli nîmet nedir ki?" Yüce Allah bunun üzerine şöyle buyuracak: "Sizi rızama kavuşturacağım ve bundan sonra ebedîyen size gazap etmeyeceğim!"

(Buhârî, 6549, Müslim, 2829)

Bu sûre ile alakalı da bu kadar söz yeter. Rabbim gereğiyle amel eden kullarında eylesin. Velhamdü lillahi Rabbi'l âlemin.